

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1072.

CHICAGO, ILL., 29. MARCA, (MARCH 29.) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Izrabljanje črncev v stavkah.
Ali se je parlamentarizem preživel?
Trinajst milijard za vojno proti kriminalstvu.
Ukradel je 5 centov — obsojen je na 3. leta zapora.
Prebivalstvo sovjetske Rusije.
Prihodnja konvencija S.S.P.Z. v Indianapolisu.

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Kdo naj bo alderman v petem wardu v Milwaukeeju?
Konferenca JSZ. v vzhodnem Ohiju bo dne 29. aprila v Bridgeportu.
Hinavstvo dolarske politike (Sheldon).
Odbor Slovenskega izobraževalnega doma v San Franciscu.
Priprave za ustanovitev konference JSZ. v centralni Penni.
Klub št. 114 JSZ. v pomožni akciji za stavkujoče premogjarje.
Še o agitaciji v Chicagu in okolici.
Prvi april — praznik rudarjev in priredba v Auburnu.
Komunisti v milwauški volilni kampanji.
Ali je bila stavka premogjarjev v Coloradu uspešna ali neuspešna?
Premogjarji v Illinoisu po poteku začasnega dogovora z operatorji.

Dr. Andrew Furlan bo predaval v petek 30. marca v dvorani SNPJ.
Vabilo na domačo zabavo srbskih sodrugov v Chicagu.
Zapisnik konference J. S. Z. v West Parku.
Clani druš. sv. Petra in Pavla dajejo nasvete "Orlu".
Čemu nismo prijatelji? (Sublet, Wyo.)
Klubom in društvom Izobraževalne akcije v sever. Illinoisu in Wisconsinu.
Ali ste naročeni na "New Leader"?
Iz upravnitva.
Izobraževalna akcija JSZ.
Priredbe klubov JSZ.

RAZNO.

"Soba št. 11" (Guy de Maupassant).
A. Kobalovo predavanje o drami.
Vžipci.
Bolečina (pesem, A. Čebular).
Šubeljnov koncert v New Yorku.
Koncert "Lire" v Chicagu.
Priredbe slovenskih organizacij v Chicagu.
NAŠI ODRI:
Velik uspeh vprizoritve drame "Poročna noč" v Moxhamu, Pa.
"Begunka" pride v Warren, O.
Na velikonočno nedeljo bo v Chicagu velika reč.
Dramska predstava kluba št. 47 JSZ. v Springfieldu.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.

Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

Razprava o naših podpornih organizacijah.

V LETOSNJI prvomajski številki "Proletarca", ki izide 26. aprila, bodo poleg drugih zastopani s članki razni funkcionarji slovenskih podpornih organizacij, v katerih bodo razpravljali o prošlosti, sedanjosti in bodočnosti naših jednot in zvez.

Razun teh bo prvomajska številka vsebovala mnogo drugih člankov, črtic, razprav, pesmi in ilustracij. Izmed starokrajskih pisateljev in časnikarjev so povabljeni na sodelovanje Angelo Cerkvenik, Tone Seliškar, Ivan Vuk, Anton Kristan in drugi. V Ameriki so povabljeni na sodelovanje Ivan Molek, Jože Zavertnik, Andrew Kobal, Anton Slabe, Louis Beniger, Frank S. Tauchar, H. G. Perušek, Anton Garden, dr. F. J. Kern, Frank Novak (Milwaukee) in mnogi drugi.

Prvomajska številka "Proletarca" ima priznanje, da je najboljša publikacija te vrste v jugoslovanski delavski literaturi in tekmuje lahko z vsako drugo. Lanska je imela nad 80 strani, istotako leto poprej. Njen obseg odvisi od naročil. Čimveč jih je, timvečja bo. Apeliramo na društva, klube in posameznike, da jo naroče. Vsa napredna društva so dobila vabila na naročbo, kajti njihova pomoč nam je pri izdanju takega lista potrebna.

V prošlem letu je bilo poslanih več sto izvodov v stari kraj. Vsakdo, ki želi naročiti majsko številko "Proletarca" komu v stari kraj, v Kanado, Južno Ameriko itd., naj pošlje natančne naslove ter vsoto upravnistvu, ki bo uredilo vse drugo.

Cene prvomajske številki "Proletarca" so sledeče:

Posamezen iztis	\$.25	100 iztisov	\$ 17.00
10 iztisov	2.30	250 iztisov	37.00
25 iztisov	5.50	500 iztisov	65.00
50 iztisov	9.50	1000 iztisov	100.00

Društva, ki žele, da pošljemo majsko številko na posamezne naslove članov, naj nam jih pošljejo. Razposlana bo tako, da jo dobe do 29. aprila vsi ki jo naroče. Kdor želi v nji oglas, naj se obrne za cene na upravništvo. Vsi oglasi morajo biti poslani najpozneje do 17. aprila.

Pokojni E. V. Debs je pisal o prvomajskih številkah "Proletarca", da so najlepše kar jih je videl ter je čestital našemu delavstvu na velikem uspehu. — Pošljite naročila čimprej.

PROLETAREC

Glasiló Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1072.

CHICAGO, ILL., 29. MARCA, (MARCH 29,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

IZRABLJANJE ČRNCEV V STAVKAH

V TEKOČI senatni preiskavi stavke premogarjev čujemo mnogo o črnih, večinoma v neprijazni luči. Vzeli so mesta unijskih rudarjev, garajo za mnogo nižjo plačo kot preje unijski premogarji, in žive slabše kakor so živeli priseljenci katerekoli narodnosti iz Evrope v prošlih desetletjih.

Pittsburgh Coal kompanija, ki je največja v tej deželi, je v borbi proti U.M.W. tekom pol-drugega leta privabila iz južnih držav tisoče črncev, tako da tvorijo danes štirideset odstotkov izmed vseh njenih delavcev. Importirale so jih tudi druge družbe. Medtem, ko zatrjujejo ekonomski veščaki, da je bilo že pred par leti približno dve sto tisoč premogarjev več kot se jih potrebuje, importirajo posebno pennsylvanske premogovniške družbe tisoče novih.

Življenski "standard" črncev iz juga je nizek. "Beli" ljudje jim štejejo to za greh, krivcev pa se ne dotaknejo. Ko so jih plantažniki kupovali, kakor kupuje kmetič vprežno živino, je bilo vse dobro. Niti krščanstvo, vsaj v tej deželi, se ni zgražalo. Šele ko so razni Browni, Phillipsi in drugi radikalci tedanjega časa dvignili dovolj visoko svoj glas, smo se začeli zanimati za — sužnje. Naučeni smo smatrati črnce za "inferiorna" bitja, kar je ameriškim delavcem v kvar. Delodajalcem je čisto vseeno, ako jim služijo "inferiorni" Balkanci, inferiorni Azijati, ali pa "inferiorni" črneci iz južnih držav. Ameriški kapitalisti so patriotični za dolar. Zvezdnata zastava je njihova samo v reklamne svrhe in lojalnost do nje definirajo po svoje. Izdajalec je samo oni, ki nasprotuje profitu "ameriških interesov".

V senatu vprašujejo: "Čemu ste importirali toliko zamorcev v Pennsylvanijo?" Nihče izmed poglavarjev kompanij ne hvali tega koraka, ampak pravijo: "Morali smo iti ponje na jug. Organizirani premogarji vztrajajo pri zahtevi, da mora ostati v veljavi jacksonvillska mezdna lestvica, ki pa je za nas previsoka. Bili smo torej prisiljeni iskati cenejše delavce, in dobili smo jih. Okrog 40% je med njimi zamorcev, drugi pripadajo belopoltnim narodnostim.

V Zedinjenih državah je okrog 12,000,000 zamorcev. Dolgo let so bili skoro vsi na jugu, kamor so jih veleposestniki prvotno nagnali. Bili so njihova posest, kakor živina. Osvobojeni so suženstva šele 65 let. Namreč, na papirju. Milijone jih še danes živi v podložništvu. Zakon jih varuje, ampak možje postave niso prijatelji črncev. V večini južnih državah je "nigrom" ovirana volilna pravica, v nekaterim jim je sploh prepovedana. To je sicer protiustavno, toda zamorci so šibki, in v kongresu nimajo prijateljev, ki bi se zavzeli zanje.

Nekateri argumentirajo, da so ameriški zamorci šele v drugem štadiju prehoda iz barbarizma, oziroma afriškega divjaštva v civilizacijo. Ker imajo v mnogih okrajih južnih držav večino, in ker so tudi v par državah v večini, bi bilo za civilizacijo baje pogubno, če se jim bi dovolilo, da se polaste političnih uradov in kontrole. Dasi jim ustava garantira volilno pravico, dasi so v smislu zakona enakopravni z belimi, so vendar zapostavljeni, izkoriščani, prezirani in podcenjevani.

Ameriški črneci tvorijo vsled tega rezervar cenene delavne sile. In so izrabljani v stavkah. Pittsburgh Coal kompanija ni prva, ki je v svojem "patriotičnem" navdušenju pognala tisoče bednih delavcev v še večjo bedo ter jim trajno odvzela službe.

Zatekla se je k importiranju črncev, ki nadomeščajo prejšnje rudarje. V svoji nevednosti delajo za vsako plačo, jemljejo za dobro vsako hrano, in zadovoljni so z vsakim stanovanjem, ki ima streho. Unijski rudarji bi jih radi pridobili za stavko, toda patriotični sodniki so jim agitacijo prepovedali.

Dolgo so nam pripovedovali, da nastopi za ameriško delavstvo boljša doba ko hitro bo ustavljen dotok skromnih težakov iz Italije, Rusije, balkanskih in drugih "inferiornih" dežel. Ta dotok je že več let ustavljen. Ali so ameriške unije vsled tega na boljšem? Niso.

Importiranje črncev v stavkovna okrožja, ali pa z namenom da se zniža obstoječe plače, ni nova stvar. Pred mnogimi leti jih je importi-

ral mesarski trust v svoje čikaške klavnice. Danes je v Chicagu okrog 200,000 črncev. Na enak način so jih naselili v Omaha, East St. Louis, Denver itd.

Povprečen ameriški delavec se zelo rad jezi na "nigre". Pravi, da znižujejo plače in kvarijo delo. Preje je trdil isto o "foreignerjih". Ameriške unije so črnce odklanjale, in mnoge se jih še vedno branijo. Evropskim delavcem so zaprli dohod v to deželo, kompanije pa si pomagajo z zamorci. Ponosen Amerikanec jih sovraži, jih prezira, zahteva, da se vozijo marsikje v separatnih karah, ima zanje posebne čakalnice na postajah, toda kadar se gre za profit, tedaj "separatnost" izgine. Zapisnik senatne preiskave to dokazuje.

S pomočjo "nigrov" so razne ameriške družbe ugonobile že marsikakšen unijski lokal, unije pa so ostale v splošnem pri svojem starem nazoru o "inferiornosti" črncev ter so jim odklanjale vstop. Danes se to nad njimi maščuje. In ne samo danes, ampak že dolgo. 12,000,000 ameriških "nigrov" ostane tukaj. Iz južnih držav se selijo v industrialne teritorije. Delavci povsod se jih boje. Njihovega priseljevanja to ne prepreči. Treba jih je priznati za enakovredne, unije jim naj odpro vrata, najamejo naj jim učitelje, da jih pouče o tem in onem ter jih pridobije za organizacijo. Črncem je človek in zahteva, da ravnamo z njim kot s človekom.

Trinajst milijard v vojni proti kriminalstvu

Izgleda, da je v svobodni Ameriki, kar v tem slučaju pomeni Zedinjene države, zelo veliko zločincev. Njihovo število se veča hitreje kot ječe, dasi imamo navado zapirati večinoma le ljudi ki so napravili "prvi" prestop. Ostale izpuščamo še predno jih zapremo.

Federalni sodnik Walter C. Lindley v Chicagu je dne 6. marca veliki poroti, katero je zaprisegel za službo, med drugim dejal, da se v Zedinjenih državah potrosi trinajst milijard dolarjev letno v vojni proti zločincem in kriminalstvu. V boljše razumevanje je sodnik še dodal: "To je pet milijard več, kot pa znašajo ameriška posojila zaveznikom tekom svetovne vojne."

Kdo plača te vojne stroške proti kriminalstvu? "Plačate jih vi, pošteni državljani," je odgovoril sodnik.

In slika je res slaba.

V prošlem letu je bilo v Zedinjenih državah 12,500 umorov. Najmanj petkrat toliko je bilo obstreljenih, ali nevarno potolčenih v spopadih med zločinci, ali pa v napadih zločincev na mirne državljane.

V Chicagu je v prošlem letu dalo življenje v vojni s kriminalci precejšnje število policajev,

in samo eden morilec na vsakih šest ubitih policajev je bil kaznovan za umor policista . . . To je izjavil imenovani sodnik.

V velikih mestih nisi na ulici niti po dnevu več varen. Včasih je bil človek v strahu za življenje ako je šel skozi gozd, kjer so prežale nanj zveri. Danes je varnejši na preriji in v gorah ter gozdih, kakor na čikaških, newyorških, in clevelandskih ulicah. Prvenstvo pa ima Chicagu.

In če ljudstvo te dežele potroši v vojni proti kriminalstvu še trinajst milijard poleg teh ki jih že potroši vsako leto, ne bo dosti izdalo. Kar ameriško ljudstvo rabi, je moralno prerojenje, to pa bi zahtevalo stranko, ki ni v posesti korupcije katera je kriva za kriminalni val. Taka stranka je socialistična. Če bi imela recimo od onih trinajst milijard samo eno v svojem kampanjskem fondu, pa bi vojna proti kriminalstvu več zalegla kot pa zaleže vojna kapitalističnih oblasti z vsemi njihovimi milijardami.

Ukradel je pet centov — obsodjen je na tri leta zapora

Velike tatove izpuščajo, male obešajo, je resničen rek posebno v tej deželi. Senatna komisija, ki brodari po gnojnici oljne korupcije, zaslišuje že več let prominentne ljudi, ki so se polastili bogastev na način, kateremu se lahko pravi tatvina. Podkupovali so vse križem in grabili vse križem. Sem pa tam sedaj koga okarajo, enega pa so celo obsodili, toda v zaporu še ni in najbrž nikoli ne bo. Ima milijone, ima vpliv, časopisje — in končno, mogotci ne puste, da bi šel kdo njihovih v ječo, ker so jih zgradili za druge — za male tatove, roparje v nizinah, stavkarje in podobne zločince in "zločince".

Dne 15. marca je neki sodnik v Yorku, Nebraska, obsodil 23-letnega Alex Pollack-a na tri leta ječe. Zločin, ki ga je storil Pollack, je sledeči: Prikradel se je v neko stanovanje, vzel je žensko torbico in jo odnesel. V nji je bilo pet centov gotovine. Poslan je v poboljševalnico, kjer mora biti od enega do treh let. Težko, če se Pollack vrne poboljššan iz "poboljševalnega" zapora.

Prebivalstvo sovjetske Rusije

Koliko prebivalcev ima današnja sovjetska Rusija? Po vojni so domnevali, da še je vsled zmanjšanja ruskega carstva in vsled vojne ter epidemij njeno prebivalstvo zmanjšalo na sto deset milijonov duš. Poznejša štetja so dognala, da jih ima v resnici okrog 140,000,000. Lansko ljudsko štetje jih beleži 146,989,000. Pred vojno jih je imela okrog 172,000,000. Kot pravi statistika lanskega štetja, je v Rusiji danes pet milijonov žensk več kakor moških. Pred dvajsetimi leti je bilo v Rusiji le okrog pol milijona žensk več kakor moških.

ALI SE JE PARLAMENTARIZEM PREŽIVEL?

III.

PREDNOST francoskega sistema je v tem, da je vlada ODGOVORNA parlamentu, torej zastopnikom ljudstva. Bil bi ta sistem praktičen, če bi imela ljudstva več politične zrelosti. Če pa obstoji en kabinet recimo tri tedne, drugi pet mesecev, tretji pet dni, četrti enajst dni, peti mesec in pol, je jasno, da se nihče teh ministrov ni mogel poglobiti v svoje naloge, in uradništvo v vladnih oddelkih je prepuščeno samemu sebi. Praktično in potrebno je, da je član kabineta siguren svoje pozicije in da se mu da priliko pokazati sposobnosti zanjo. V mnogih "parlamentarnih" vladah za sposobnost sploh ne vprašajo, ker so portfelji smatrani le za koncesije strankam. Tako je npr. duhovnik, ki ne ve nič o transportaciji, železniški minister, drugi ima portfelj za šume in rude četudi so mu šume in rude znane samo izotic v listih, tretji je minister za socialno skrb, dasi so mu socialni problemi popolnoma neznani. V vladi pa bi v resnici morali biti ljudje, ki so ne le politiki, ampak tudi veščaki v poslu kateri jim je odkazan.

Ameriški se od francoskega sistema razlikuje v tem, da je kabinet odgovoren predsedniku. Če je predsednik republikanec, imenuje kabinet iz krogov republikanske stranke, pa čeprav bi imela v kongresu večino stranka opozicije.

Večina lahko glasuje proti predsednikovi administraciji kolikor hoče, njegov kabinet vsled tega ni obvezan odstopiti. Tudi ta sistem ima dobre in slabe strani. Kongres sicer tako administracijo lahko ovira, lahko ji daje direktive, ne more pa jo prisiliti na odstop ter sestaviti vlado po svoji volji.

Po pridobitvi volilne pravice je vladalo za volitve v vseh deželah veliko zanimanje, v vsaki ob svojem času. Po vojni ga tu pa tam ni več toliko. V Zedinjenih državah se udeležuje volitev le kakih 50 do 60 odstotkov upravičenih volilcev. V večini evropski dežel je zanimanje za volitve mnogo večje. Na Japonskem se je dne 20. februarja poslužila velika večina volilcev svoje pravice. Glasovnica torej ni brezpomembno sredstvo.

Če se izplača ljudstvu sovražnim interesom, da se bore za ohranitev svoje večine v zbornicah, čemu ne bi bila večina dobra tudi za nas? Če se izplača enemu posameznemu ameriškemu kapitalistu dati v agitaciji samo za enega kandidata v zvezni senat četrt milijona, čemu ne bi bilo tudi za delavstvo dobro, da se potruži izvoliti svojega zastopnika? Kapitalistični interesi v vseh deželah se ne bore za premoč v parlamentih zato ker so "glasovnice brezpomembne", ali zato, "ker se z njo ne bo nikoli ničesar do-

seglo". Bore se za premoč, ker poznajo pomen parlamentarne zakonodaje veliko bolje kakor delavci. Tisti, ki ima večino ljudskih glasov, ima tudi silo države v svoji oblasti.

Oboževalcem diktatur se zdi, da je volji enega posameznika laglje delati praktično s čimhitrejšimi rezultati, kakor pa je mogoče delati kolektivno pod firmo demokracije. Mussolini pravi, da je demokracija farsa, kajti ljudstvo nima kolektivne volje, torej tudi ne more vladati kolektivno. Naravno, da on mora govoriti tako, kajti bilo bi slabo za demokracijo, ako bi jo hvalil diktator.

Parlamentarizem potrebuje reforme. Ampak ni v polomu. Šel je skozi krize in jih prestal v toliko kolikor je ljudstvo prizadetih dežel zanj zrelo. Rusija ni imela še nikoli parlamentarizma. Torej je logično, da je prejšnjo diktaturo nasledila nova diktatura. Italija je v demokraciji šele eksperimentirala in ker so njene politične stranke v povojnih letih z odklanjanjem odgovornosti povzročile, da se je razvil politični in gospodarski kaos do kritične točke, je umevno, da je tok razvoja poiskal izhod, in dobil ga je v diktaturi fašizma.

Veliko nezrelosti v parlamentarizmu, zlasti v Italiji, Jugoslaviji, Madžarski itd., je pokazalo posebno delavstvo, ki se je v najkritičnejšem momentu zlasalo med seboj ter pustilo, da ga je zagnil val reakcije.

Diktature, pa naj imajo kakršnokoli firmo, se trajno nikoli ne vzdrže. Diktatura zahteva nemisleče ljudstvo, oziroma misleče tako, natančno tako kakor misli režim diktatorjev. To ni dobro za ljudstvo, ne za deželo. In kadar se ljudstvo utruji misliti po navodilu, začne misliti protivno. Če pa doživi med tem diktatura še gospodarske ali druge dalekosežne polome, tedaj gre ljudstvo proti nji in jo strmoglavljiva na veliko hujši način kot pa so parlamentarna strmoglavljena vlad.

Bodočnost človeštva je v njegovem miselnem razvoju. Učiti se mora odgovornosti. Zapopasti mora, da samo kritiziranje škoduje, da je opozicija radi opozicije kvarljiva, da ovira gospodarski in kulturni razvoj.

Parlamentarizmu torej ne bije zadnja ura, dasi je potreben velikih preuredb. In končno, parlamentarizem kakršen je bil in deloma je, je le prag iz meščanske, to je iz kapitalistične, v industrialno demokracijo. Predno človeštvo prestopi tako velik prag, zahteva časa.

(Konec.)

Vsak slovenski delavec, ki želi imeti dober vpogled v socialistično in v delavsko gibanje v splošnem, naj čita "Proletarca" in "New Leader".

Guy de Maupassant:

SOBA ŠT. 11

“Kako? Vi res ne veste, čemu je bil prestavljen prvi predsednik, gospod Amandon?”

“Ne, res ne vem.”

“Nu, saj tudi on sam ni nikoli izvedel, čemu je bil prestavljen, vendar je to ena najčudovitejših zgodb.”

“Povejte mi jo.”

“Gotovo se še spominjate gospe Amandon-ove, one majhne, srčkane brunetke, katero so v vsem Perthuis-le-Long imenovali gospo Margerito?”

“Da, da — spominjam se je.”

“Torej, poslušajte. Saj se tudi gotovo še spominjate, da je bila v mestu mnogo bolj priljubljena in spoštovana kakor katerakoli druga. Imela je namreč čudovit dar, da je znala sprejemati goste, prirejati veselice in dobrodelne prireditve, nabirati denar za siromake, in znala je tudi čudovito zabavati mlade ljudi. Bila je skrajno elegantna in koketna. Njena koketnost je bila platonska, njena eleganca polna očarljivosti, toda kljub temu provincijalna, kajti ta očarljiva ženica je bila provincijalka, ljubka provincijalka.

Gospodje pisatelji, ki so sami Parižani, slave in hvalisajo na ves glas samo Parižanke, in sicer zato, ker samo nje poznajo. Toda jaz vam izjavljam, da je ženska iz province, če pripada boljšim slojem, stokrat več vredna. Fina provincijalka ima svoj poseben način udaje; ona je bolj nedostopna kakor Parižanka; ona je manj odločna, enostavnejša; ne obljublja ničesar in da vse, dočim Parižanka mnogo obljublja, pa malo da; Parižanka je posebljenje triumfa nesramnosti in hinavščine, provincijalka je posebljenje skromne iskrenosti. Toda taka majhna, bistrourna provincijalka ima težko stališče. Ona, ki izgleda kakor živahna meščanska žena in ki mora hliniti svojo krepost kakor mlada penzionistka, v kateri pa kljub temu divjajo poltene strasti, ona se mora torej posluževati tisočerih zvijač in imeti mora stokrat več duha in ženske iznajdljivosti, kakor vse Parižanke skupaj, če hoče zadostiti svojim strastem in če noče izzvati malomestnih škandalov, kajti izpostavljena je Argusovim očem vseh malomestnih klepetulj.

Gospa Amandon-ova je bila pravi tip te redke, toda očarljive rase. Nikoli je ni imel nihče na sumu in nikdar ni prišlo nikomur na misel, da bi podvomil, da-li je njeno življenje prav tako čisto, kakor njen pogled. Ona je namreč razpolagala s čudovito, naravnost ženijalno metodo, katero je sama iznašla, ki pa je bila neverjetno enostavna. Vse svoje ljubimce si je dobavljala iz armade in obdržala si jih je tri leta — to je čas njihovega bivanja v garniziji. Ljubezni ni občutila nikoli: žrtvovala se je samo svoji poltenosti.

Čim je prispel v Perthuis-le-Long nov polk, si je takoj nabavila informacije o vseh oficirjih, katerih starost je bila od trideset do štirideset let. Kajti bila je tega-le mnenja: pred tridesetimi moški na znajo molčati, po štiridesetih pa so mnogokrat že preslabotni. O, ona vam je poznala častniški zbor prav tako dobro, kakor polkovnik! Vedela je vse, prav vse. Znale so ji bile njihove navade, njihova vzgoja, njihove fizične lastnosti; poznala je njihovo odporno silo, njihov potrpežljiv ali vročekrven značaj, njihovo srečo pri ženskah; vedela je tudi, so li za pravičivi ali štedljivi. Po tem si je torej uravnavala svojo izbiro. Najrajši si je izbirala moške mirnega značaja, kakršen je bil njen, toda veliko važnost je polagala na lepoto. Dalje je zahtevala, da niso imeli nobenega javno-znanega razmerja in nobenih strasti, ki bi utegnile zapustiti kake sledove ali javno zgledovanje. Kajti mož, o čigar ljubezenskih dogodivščinah se javno govori, ni nikoli diskreten.

Ko si je torej tako izbrala onega, katerega je hotela ljubiti, ji ni preostajalo ničesar drugega, kakor mu vreči svoj robček. Koliko ženska bi prišlo tukaj v kočljiv položaj, če bi jo hotele ubrati po že izhogeni poti, ko bi si morale dati dvoriti ter stopnjevaje markirati vsak stadij zavzetja ali obrambe. One bi si morale lepega dne dovoliti, da jim čestilec poljubi konce prstov, nato zapestje, zatem lice, usta itd. Ona pa je imela povsem drugo, hitrejšo, bolj molčečo in sigurnejšo metodo. Priredila je ples. Izvoljeni oficir je moral ž njo, kot hišno gospodinjo plesati, in pri plesu se je prižemala nanj, kakor da je od plesa in hitrih kretenj omamljena. Nato mu je nervozno stiskala roko. Če ni razumel, je to značilo, da je bedak, in šla je k onemu, ki je bil drugi na njeni listi. Če je ta razumel, je bila stvar gotova, in sicer brez vsakega ropota, brez viharne ljubavne scene ali številnih obiskov na domu. Kaj je bolj enostavnejše in praktičnejše?

Čim jo je doumel, jo je seveda prosil za sestanek, toda ona ga je pustila vsakokrat štiri do šest tednov čakati, da ga natančneje spozna ter da se za časa zavaruje, v slučaju, da je podvržen kaki nevarni napaki. Med tem časom pa si je on belil glavo, kje bi dobil kak prostor, kjer bi se mogel brez nevarnosti sestati ž njo. Končno pa, o priliki kake oficijelne zabave, mu je ona nenadoma rekla: — Čujte, sestala se bova v torek zvečer ob devetih v hotelu pri Zlatem konjičku, v bližini mestnega zidu. Povprašajte po gospodični Klarisi. Jaz vas bom pričakovala. Toda pridite na vsak način v civilu!

In res: že osem let je imela v tej nepoznani gostilni najeto meblovano sobo. Sobico je našel njen prvi ljubimec, ko pa je odšel, jo je obdržala kot svoje ljubavno gnezdo. Toda lepo ni bilo to njeno gnezdece. Štiri stene, prevlečene z modro tapeto, postelja z mehkega smrekovega lesa, dva stola in mala preproga pred posteljo, — to je bilo vse. Na stenah je viselo troje velikih fotografij, ki so predstavljale troje polkovnikov na konjih. Bili so to poveljniki njenih

ljubimcev. Čemu so viseli tu? Ker ni mogla in hotela obdržati njihovih lastnih slik, je hotela morda na ta indirektni način zbirati spomine.

Ali ni bila nikoli od nikogar spoznana tekom svojih obiskov pri "Zlatem konjičku"? — boste vprašali. Nikoli.

(Konec prihodnjšč.)

Šubeljnov koncert v New Yorku

Anton Šubelj, ki je prišel pred nekaj tedni v Ameriko, je študiral konservatorij v Ljubljani, Berlinu in na Dunaju. Član ljubljanske opere je pet let, kjer je bil nastavljen kot operni bariton in režiser. To jesen je angažiran za koncertno turnejo za mladinske koncerte. Poje v šestih jezikih. Doma je iz Rodic pri Domžalah. Več o njemu v eni prihodnjih števil.

Veliko petja in glasbe je v New Yorku, za vsako uho in za vsak okus, a malo, sorazmerno premalo — umetnosti. In še ta se skriva v le njej posvečenih hramih. Širše občinstvo se pa drenja po vaudevillih, kino dvoranah in revujah . . .

Slovenci smo bili to pot srečnejši. Doživeli smo koncert v najvišjem pomenu besede. Tone Šubelj, bariton kr. opere v Ljubljani, nam je natočil v eni uri in pol zvrhane mere čiste pevske in glasbene umetnosti, tuje in domače, moderne in večno mlade narodne. Uživali smo vsi: ki so se s študijem kdaj upeljali v umetniško pojmovanje in oni — in menda nič manj, ki jim je slovenska zemlja in slovenska mati vlila gorke ljubezni do petja in glasbe.

Ker Šubelj je dorasel umetnik, pa vendar ves naš, ves pristen slovenski. Marljivost in neprestano učenje sta stopnjevala prirojeno mu nadarjenost do izrednih umetniških višin. Zato ima Šubelj še veliko bodočnost, kjerkoli bo nastopal.

Newyorški Slovenci so pokazali zrelo umevanje za našo mlado umetnost z onstran morja. In tako je prav! Saj nas tako redko obišče pravi umetnik, da že več ne vemo, kako se razvijajo onstran v stari domovini. Zato je bila nabito polna dvorana in veža povsem naravni odjek tistega velikega pričakovanja in upanja, ki ga imamo v našo umetnost doma. In Šubelj je zvrhano zadovoljil vsa pričakovanja. Že pri prvi pesmi je osvojil vse poslušalstvo ter potegnil za sabo, oziroma dvignil k sebi srca in duše, se nato ljubko poigraval z njimi, z boljo in veseljem, s tugo in z otroško razigranostjo svojih skrbno izbranih programnih točk. Ravno v tem se nam je pokazal Šubelj kot zrelega, dovršenega umetnika. Z njim smo zasanjali sentimentalne Pavčičeve "Cvetne sanje", s katerimi se nam je predstavil, pa se takoj zresnili z občudovanjem visoke tehnike, s katero nam je podal zelo kočljivo balado "Pevca Toma". Vilharjev "Mornar" je bil zopet ves naš in je ganil do solz. Še globlje pa nam je posegel v razmeščana srca s svojimi narodnimi pesmi. Menda smo čutili vsi eno. Šlo je iz srca do src. Mehki "Zagorski zvonovi" in "Megla u jezeri" v Pavčičevi opremi, ter nedosežna koroska "Gor čez jezero" v Ravnikovi izdaji so bile kakor žive sanje z domačih tal, kot košček neba, ki se

nam je utrgal tam iznad Triglava in nam objel dušo v nedopovednih čustvih in spominih. Skoro vsem so blestele solze v očeh, videl sem sorojaka, dolgoletnega pevca, ki se je naslonil na mizo in plakal kot otrok . . .

Šubeljnovi umetniško dovršenost pa smo začutili še bolj v opernih točkah, "Rigolettu" in "Seviljskem brivcu", ki so vžgale občinstvo v pravi vihar navdušenja in občudovanja. Jako razvita višina, prekrasna izgovarjava teksta, dramatična nadarjenost in izborna tehnika so poleg mehkega, liričnega čuvstvovanja njegove posebne vrline.

Je tudi specialist za otroško pesem, kar smo z veseljem spoznali v Musorgskega "Hopaku" in "Kikiriki", katere nam je navrgel. V tej smeri bo našel še hvaležnega polja v Ameriki, tembolj ker poje v šestih jezikih.

Tone Šubelj je žel v New Yorku popolen uspeh. Razodel se nam je velikega umetnika izrednih zmožnosti. Čujemo, da bi ga tudi v drugih nasebinah radi čuli. Ker ima še nekaj tednov prostega časa predno nastopi svoj ameriški angažma, naj se poklicani faktorji podvizajo. Vse nasebine bi ga morale povabiti. Pevska in kulturna društva so naravnost poklicana, da prirede vsaj en Šubeljnov koncert v svoji nasebini. Povabite tudi druge narodnosti, da čujejo resničnega slovenskega pevca — umetnika. Pa svojo lastno mladino pripeljite! Boste videli, ne bode je več sram reči, da je otrok — slovenskih staršev — !

Gorenjc.

Opomba: Društvom in nasebinam, ki si žele Šubeljnovega koncerta, podajam naslov. — Mr. Tone Šubelj, 194 Singer Str., Astoria, L. I. New York. Naj hite, da lahko še v letošnji turi obišče čim več nasebin.

Prihodnja konvencija S. S. P. Z.

Konvencija Slovenske Svobodomiselné Podporne Zveze se vrši vsake štiri leta. Prihodnja ali sedma redna konvencija bo 4. julija v Indianapolisu, kakor je zaključila prejšnja, ki se je vršila v Clevelandu. Inicijativni predlog za premostitev konvencije v Cleveland ni prodr. Volitve delegatov v društvi SSPZ. se vrše marca in aprila. Vsako društvo, ki šteje 15 ali več članov, ima pravico do delegata, društva s sto ali več člani dva, in potem za vsakih nadaljnih sto enega delegata več. Vožnje stroške jim plača Zveza, dnevnice pa društva.

SSPZ. ima 187 društev. Vseh skupaj je bilo ustanovljenih 208, a 21 se jih je vsled raznih vzrokov razpustilo. Članov ima okrog 7,000. Njen sedanji tajnik je Wm. Rus, ker je prejšnji tajnik Levstik odstopil. Rus je bil tajnik SSPZ. do konvencije 1. 1924 v Clevelandu. Predsednik je Frank Somrak. Njeno glasilo je "Enakopravnost". Glavni odbor SSPZ. ima enajst članov.

Albin Čebular:

BOLEČINA.

Moje pesmi so vse črne,
moje pesmi so krvave,
solze v mojih so očeh,
oj rudar, v teh težkih dneh!

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

KOMUNISTI V MILWAUŠKI VOLILNI KAMPANJI.

MILWANKEE, WIS. — Socialisti so povzročili s svojim vestnim delom v mestni upravi, da slovi Milwaukee za najpoštenejše in najvzornejše mesto v Zedinjenih državah.

Komunisti niso tega mnjenja, zato so storili vse, da v očeh volilcev očrtnijo socialistično administracijo. Njihovi agitatorji, ki so nastopali veliko bolj v vlogi provokatorjev kot delavskih agitatorjev, so v kampanji za nominacijske volitve pripovedovali, da so socialisti zavezniki kapitalizma, podporniki reakcije itd. Imeli so nekaj aldermanskih kandidatov, ne zato da jim izvojujejo nominacijo, pač pa zato, da jo preprečijo SOCIALISTOM. To seveda pomeni zmago za kandidate privatnih interesov. Lenin ni učil takega komunizma, ampak naši komunisti ne "porajtajo". Glavno je, da "propadejo" socialisti, pa naj že zmaga multimilijonar ali pa Belcebuh.

V sredo 7. marca je govoril sodrug Daniel W. Hoan delavstvu pred tovarno International Harvester kompanije o volilni kampanji. Ko je zavzel svoje mesto na ulici s. Hoan, je v istem času kakih petdeset korakov od njega začel govoriti "komunist" ter zmerjal župana in smešil njegove zasluge. Kričal je do hripavosti, a vzlic temu ni dobil pozornosti delavstva, kajti to je poslušalo s. Hoana, kar pokazuje tudi rezultat nominacijskih volitev. Komu koristi "komunistično" zmerjanje? Komu je koristila njihova kampanja? Komunisti vedo, da ne pridejo v poštev niti na petem mestu. Morali bi biti na drugem v svrhu nominacij. Ampak s svojo demagogijo ter natolcevanji so hoteli zbegati delavstvo, da bi socialistični kandidatje ne dobili nominacij, pač pa samo kapitalistični. To je način, po katerem deluje za "revolucijo" takozvana komunistična stranka Amerike". Njeni govorniki so v volilni kampanji za nominacijske volitve blatili socialiste v toliki meri, kakor da vlada nad svetom socializem ne pa ignoranca in kapitalizem. Ampak milwauški volilci so pokazali, da se ne brigajo zanje.

Rezultat nominacijskih volitev je ta: Niti gonja kapitalističnih interesov, niti boj komunistov ni omajal zaupanja milwauških volilcev v župana Hoana.

Če hoče socialistična stranka v tem mestu računati na zmago, in zmagati mora, potrebuje za kampanjo gmotna sredstva. Kapitalistične stranke zanje niso v zadregi. Naša stranka potrebuje v svojem volilnem fondu kakih \$15,000. Republikancem ali demokratom da toliko en sam kapitalist. Klub št. 37 je izvolil nekaj sodrugov, katerim je dal nalogo, da posejijo seje naprednih društev ter apelirajo nanje za denarno pomoč v kampanjski fond. Ob enem je prispeval \$100; enako je prispevalo društvo "Sloga" št. 16 S. N. P. J.; tudi soc. pevski zbor "Naprej" je dal primerno vsoto.

Naša kampanja mora iti naprej! S tem kar smo storili dozda, se ne smemo zadovoljiti. Naš cilj je zmaga na celi črti.

Victor Petek.

ČEMU NISMO PRIJATELJI?

SUBLET, WYO. — Daleč v notranjosti Zed. držav, visoko v hribih, v redko obljudenem Wyomingu je naša naselbina, ki je edina v tej državi da ima socialističen klub. Iz tega bi izgledalo, da smo vsi složni, vsi razredno zavedni, da se pogovarjamo samo kako bi hitreje napredovali.

Ampak kar je velika naselbina v velikem je mala v malem. Eni celo trdijo, da so v velikih vsaj nekateri rojaki prijatelji med seboj, v enih malih pa so baje skegani drug z drugim do zadnjega. Tu smo skregani nekako srednje.

"Proletarec" ima tudi pri nas neprijatelje. Niso slabi ljudje, ampak slišali so, da je pregrešen list ali karsižebodi, pa se ga boje, da jih "pokvari", ako bi ga prijeli v roke. Če pa bi vedeli kakó koristni so njegovi nauki, bi ga čitali in se ravnali kakor uči. Ko smo se lotili pomagati stavkarjem, bi morala nastopiti vsa naselbina kakor eden. Kdor v takih momentih in v tako koristnih stvareh, ko se gre za pomoč našim bratom v stiski, nagaja, ali hujska, dela bratstvu in napredku zelo slabo uslugo. Toliko sem hotel prijazno omeniti, v upanju, da začno s Subleta prihajati dopisi, v katerih bo naselbina pohvaljena da je ena prvih med prvimi, kjer smo vsi složni in se ne sporečemo nikoli tako da bi spor mejil na sovražnosti. — *Opazovalec.*

DRAMSKA PREDSTAVA KLUBA ŠT. 47 JSZ. V SPRINGFIELDU.

SPRINGFIELD, ILL. — V nedeljo 8. aprila vpri-zori dramski odsek kluba št. 47 JSZ. v Carpenter Hall na Sedmi ter Adams cesti šaloigri "Strahovi" in "Pošt-na skrivnost". Nastopi tudi naš pevski zbor "Naprej". Program se začne ob 7. zvečer. Dvorana bo odprta uro poprej. Godbo homo imeli izborna.

Vstopnina je za moške 50c. Ženske v spremstvu moških so vstopnine proste, posamezne pa jo plačajo 25c. Otroci pod 16. letom v spremstvu staršev so prosti vstopnine.

Kot vidite, se je klub potrudil, da vam bo nudil bogat spored. Vabimo vas vse, v Springfieldu in okolici, da pridete 8. aprila v omenjeno dvorano. Res, da so časi za delavce resni, ampak človek se ne more vedno "kisló držati", pa tudi zdravo ni. Pridite torej v naš krog ter se razveselite, kajti videli boste ne samo dober program, pač pa boste imeli tudi dobro postrežbo, ki jo vam garantira veselični odbor.

Jos. Ovca.

ODBOR SLOVENSKEGA IZOBRAŽEVALNEGA DOMA V SAN FRANCISCU.

V "Proletarcu" z dne 16. februarja je bil pomotoma naveden odbor prosvetnega odseka Izobraževalnega in dramskega kluba kot odbor Doma. V resnici imajo člani omenjenega odseka le nalogo vršiti izobraževalno in kulturno delo kluba.

Odbor Doma pa je sledeči: Frank Matjasich, predsednik; P. Kurnik, podpredsednik; A. Kastelic, tajnik; A. Jelenich, blagajnik; Antonija Terbovec, zapisničarica.

HINAVSTVO DOLARSKE POLITIKE.

SHELDON, WIS. — Politika dolarja se na eni strani ljudem priljubljuje, na drugi jih tepe. — V Sheldonu smo imeli nedavno sejo, kjer se je razmotrivalo, da bi se dodalo tukajšnji višji šoli še en razred. Šolski nadzornik, ki je prišel sem, se je za stvar zelo zavzemal, a kmetje, ki komaj zmagujejo sedanje izdatke, niso kazali navdušenja, dasi niso proti izobrazbi. Ampak kdo bo plačeval? To so vprašali tudi šolskega nadzornika. Obljuboval je, da bo stroške nosila največ država. Ampak kako, ko je tudi zadolžena in ji manjka sredstev? Ta šolski uradnik je videl, da farmerji dvomijo, pa jim je zagotavljal, da bo že governor Zimmerman poskrbel za dohodke, kajti mesti Milwaukee in Racine plačujeta zelo majhen davek; morala bosta plačevati večjega, pa če se še tako branita. Seja je predlog za dodatni razred sprejela, dasi so mnogi nezadovoljni. Boje se davkov. Na sejo pa jih ni bilo, kajti farmerji so ravno tako brezbrizni za seje kakor delavci.

Domov grede s seje sem premišljeval, čemu se je šolski nadzornik izrazil, da Milwaukee in Racine ne plačujeta dosti davka. Pa mi je šinilo v glavo, da v governerjevi palači v Madisonu ne ljubijo socialistov in da sta Milwaukee in Racine vsled socialističnih aktivnosti in naprednega delavstva v občeh v nji slabo zapisana. Da diskreditira pošteno milwauško upravo, ki je deloma v rokah socialistov, bi mesto obdavičilo do skrajnosti zato, da bi potem kazali: Vidite, kam so vas privedli socialisti s svojim gospodarstvom?

Vsako povečanje davka plačajo odjemalci, pa bilo v povišanih cenah, nižjih plačah, povišanih najemninah in na druge indirektno načine. Tepeni bi bili torej edino delavci. Kapitalist plača davek, ki ga zaračuna odjemalcem produktov, potem pa mu del davka vrnejo. Zadnje leto je finančni tajnik Mellon vrnil bogatašem mnogo milijonov davka, češ, da so plačali preveč.

Rekel sem, da nismo proti boljšemu šolstvu. Strah je nas bremena, ki je že sedaj težko. Bogatašem nimamo. Tu sta dve prodajalni z mešanim blagom, mlekarna, lesno skladišče, kovačnica in banka. Da je le človek v biznisu, že išče, kako bi prišel čimprej do premoženja. To je zakon biznisa. Le ti, ki delaš v tovarni, v rudniku ali na farmi, samo ti ne moreš nikamor. Farmer lahko vsaj bankrotira, a delavec še to ne more.

Veliko se govori in piše o slabih razmerah med kmeti in krizi v industriji ki tepe delavce, kapitalisti pa bogate naprej. Čudno, da se ne združijo kmetje in se ne združijo delavci ter se pridružijo stranki, ki bi delala zanje. Kdaj se bodo izpametovali?—*Opazovalec.*

ČLANI DRUŠ. SV. PETRA IN PAVLA DAJEJO NASVETE "ORLU".

PUEBLO, COLO. — Od Pennsylvanije in Ohija do Puebla je precejšnja razdalja. In ni nič škoda, da je. V naši Slavoniji in Makedoniji, na Grovu in "Stillworku" se imamo tako nekako podomače; to se pravi, post je. Velika noč se približuje, uradno je nastopila spomlad, mi pa se deremo kot jesiharji. Mi smo hudički!

Ravno ko sem pomočil pero, in sem pogledal gornji besedi, sem začel premišljevati: Ali smo hudički, vražički, ali kaj? Nič drugega kakor ljudje! V Pueblu vzgojeni in Pueblu prilagojeni. Smo dobri in slabi; včasih smo vsi slabi, včasih pa so celo slabi nekoliko dobri.

Omenil sem Ohio in Pennsylvanijo. Yes, tudi pri

nas se ljutimo radi stavkarjev, ali bolje, radi podpore stavkarjem. Bilo je v tem listu že poročano, da je dalo društvo "Orel" št. 21 SNPJ. iz svoje blagajne \$100 v pomoč stavkarjem. In je bilo nadalje poročano, da so tisti, ki zaupajo upravi SNPJ. asesmente, ki tirjajo od nje podpore, ki vestno upravlja okrog tri milijone njene imovine, rekli, da ji teh \$100 nikakor ne zaupajo. In so sklenili v imenu društva, da se jih pošlje v Pittsburgh na naslov Pennsylvania-Ohio Miners Relief. Tam namreč ne poznamo prav nikogar, ves komitej nam je čisto neznan — pa vzlic temu, rajše tam, kot pa v Chicago uradu SNPJ.! Pripetilo pa se je, da ko je članstvo za to "nezaupnico" izvedelo, je v zgraženju sklicalo izredno sejo ter po viharnih in jedrnatih razpravah porušilo prejšnji sklep. Če zaupamo gl. uradu vse, čemu bi mu ne zaupali tudi naše podpore stavkarjem. Toda na zadnji "Orlovi" seji smo doživeli vihar, kakršen je redkost celo na Gunnison Passu. Obtožbe, vrišče, ravs in kavs — pravi cirkus, nad katerim so se zabavali posebno tisti člani društva sv. Petra in Pavla, ki so prišli razborite člane opominjati, da jim je čas za sejo davno potekel, kajti sedaj je vrsta na njih, da začno reševati svoje težave.

Od 9. dopoldne do 2. popoldne, in vse radi tega ker nekateri ljudje hočejo z diktatorskimi metodami uveljaviti svoje želje in kaprice društvu, katero se jih brani. Bogami, Šumina in Pepe s pipcem!

"Orlovci", bodite orli! Pipci se bodo skrhal, "Orel" pa ostane.

V nedeljo 29. aprila bo imelo društvo "Orel" majniško slavnost. Upam, da bo dobro uspela, in da pride med brate in sestre več bratskega duha, več zaupanja vase, in da nehamo biti "mali ljudje".

Kar se tiče drugih novic, po starem. Fari gre dobro, v KSKJ. so se za silo pomirili, svetovno revolucijo smo odložili in sklenili, da jo za "smeh in kratek čas" vprizorimo v SNPJ. Namreč Pepe s pipcem, Šumina, Tomić in kompanija je to sklenila. Kar nas je drugih, bi jo rajše napravili kje drugje, da ne bi svet živel v taki mizeriji. Ampak kaj hočeš, rrrrr se z nami, ne strinjajo, pa imamo brrrr komedijo. Člani društva sv. Petra in Pavla se nam smejejo posebno od omenjene seje. Ugled SNPJ. je v njih očeh padel. Smo pač "revolucionarji", smo napredni in ob petkih ne hodimo k maši, razun ako je v petek praznik. Postimo pa se dostikrat tudi ob svetkih.—*Old Timer.*

KONFERENCA J. S. Z. V VZHODNEM OHIJU BO DNE 29. APRILA V BRIDGEPORTU.

GLENCOE, O. — Po sklepu zadnjega zasedanja vzhodnoohijske Konference JSZ. bi se imelo naše prihodnje ali četrto zborovanje vršiti enkrat meseca maja. Ker pa v času ki bi bil ugoden za obdržavanje konference ne moremo dobiti dvorane, in ker bo koncem maja VII. redni zbor JSZ., sklicujemo konferenco za v nedeljo 29. aprila ob 2. popoldne v Bridgeportu, O. (Vršila se bo v Slovenski dvorani v Boydsvillu.)

Dnevni red bo izredno važen, prvič radi stavkovne situacije, in drugič radi naših ter drugih akcij v pomoč stavkarjem ter VII. rednega zbora JSZ.

Članstvo vseh klubov JSZ. naj pride na ta zbor v čimvečjem številu; na društva Izobraževalne akcije apeliramo, da gotovo izvolijo zastopnike ter jih pošljejo v nedeljo 29. aprila v Boydsville.

Nace Žlemberger, konferenčni tajnik.

KDO NAJ BO PRIHODNJI ALDERMAN V MILWAUŠKEM PETEM WARDU?

MILWAUKEE, WIS. — Volilni boj v našem (petem) wardu se vrši v znamenju črnorokarskih pisem, katere prejemajo razni znani rojaki. Gre se tukaj za izvolitev bivšega "socialista" Collinsa, ki je bil izključen radi raznih nečednih dejanj iz stranke, proti socialistu Tewsu, katerega kandidira socialistična stranka. Prvemu prirejajo gotovi ljudje pojedine, dajejo mu na razpolago dobrote svojih kleti in shramb, svoje avtomobile, denar in čas in so do solz ginjeni, ko jih takle "Friš" počasti s svojo pozornostjo.

Gre se jim za njih ljubo kožo — vsaj tako si domišljujejo. "Lajzenci", dragi poslušalci, so danes dragocena reč. "Lajzenc" se lahko izgubi, dobi se ga pa težko. Sicer je treba za lajzenc plačati težke pare, toda denar je naložen na dobre obresti. Veliki so mnogokrat računani pri mesarju, žganjarju kjer se kupuje "starega", pri peku za potice, pri prodajalcu smodk, toda zato pa ima človek imenitnost, je odlikovan potom milostnih pogledov sitih gospodov, kateri se sladko smehljajo, dasi potem na cesti "ginita" primerno medseboj počastijo.

Gre se torej radi Collinsa, ki kandidira proti socialističnemu kandidatu Tewsu; gre se nadalje za interese onega sebičnega elementa, kateri hoče imeti takega aldermana za svojo protekcijo, dasi je ta protekcija piškava kakor so piškavi značaji nekaterih ljudi.

Dne 3. aprila si bo ljudstvo v petem wardu izpostavilo izpričevalo o svoji politični zrelosti, o zavednosti in končno, v koliko ceni poštenost in značajnost. Gotove osebe si domišljujejo, da sega vpliv njihovega denarja do vseh volilcev in volilk, domišljujejo si, da so, ker imajo več ali manj polne žepe, velevažne osebe, ker se pač ne zavedajo svojega brezmejnega idiotstva, toda vsak pošten član naše naselbine, vsak, ki zna samostojno misliti in ki noče, da bi za njega mislili drugi, bo skrbel na volilni dan za primeren odgovor. Predvsem morajo volilci in volilke v petem wardu skrbeti za to, da bodo ti ljudje, ki se poslužujejo črnorokarskih pisem vedeli: V MILWAUKEE NJ PROSTORA ZA POLITIČNE ČRNOROKARJE.

PRIPRAVE ZA USTANOVITEV KONFERENCE J. S. Z. V CENTRALNI PENNSYLVANIJI.

Na konferencah JSZ., ki se vrše v Pittsburgu in v mestih okrog Pittsburga za zapadno Pensylvanijo, naselbine centralnega dela te države nimajo zastopstva; vzrok je oddaljenost. V centralni Pensylvaniji bi za konferenco JSZ. prišla v poštev soc. kluba v Kraynu in v Conemaughu, katerega delokrog je Johnstonsko okrožje, in pa društva naprednih podpornih jedrot in zvez, ki so v Izobraževalni akciji.

Iniciativo za ustanovitev take konferenčne organizacije je podvzel klub št. 5 v Franklinu-Conemaughu.

Dobra stran konference ni samo namen kateremu služi, ampak to, da združuje skupaj ne le soc. klube posameznega okrožja, ampak društva vseh naprednih organizacij. Ako nikjer drugje, v konferenci JSZ. imajo priliko razpravljati in sklepati o vsem kar je skupnega značaja ter splošnega pomena. Upano, da bo klubu št. 5 uspelo organizirati konferenco JSZ., ki bo za naselbine centralne Penne največje važnosti.

KLUB ŠT. 114 J. S. Z. V AKCIJI ZA POMOČ STAVKUJOČIM PREMOGARJEM.

DETROIT, MICH. — Klub št. 114 JSZ. je že dolgo aktiven v akciji za pomoč stavkujočim premogarjem. Od kar smo poročali o njegovih prejšnjih pošiljtvah, je zopet nabral 700 funtov obleke ter jo poslal v razna okrožja stavkujočih rudarjev.

Klub št. 114 vodi točen seznam vseh prejemkov in pošiljatev. Vsak cent, ki ga dobimo v gotovini, je uknjižen, in ravno tako vsaka vsota, ki jo pošljemo v stavkovna okrožja. Lotili smo se tega dela od vsega začetka z edinim namenom pomagati stavkarjem — pomagati našim BRATOM DELAVCEM!

Rojaki v Detroitu, sodelujte z našim odborom. In bodite previdni. Vprašajte vsakega, ki kaj nabira, za pooblastilo, ako ga ne poznate, in čemu nabira ter komu je odgovoren. Dobro je da pomnite: kar naberejo mi, gre vse STAVKUJOČIM premogarjem. Če prispevate nekemu pittsburškemu reliefu, gre večino za upravne stroške — reliefa.

Pregled vsega našega dela v tej pomožni akciji bomo objavili, ravno tako račune, ki so na upogled vsakemu. Mi hočemo biti ODGOVORNI JAVNOSTI, ker smo pošteni in ne upotrebljavamo nabranih sredstev za namene za katere niso bili prispevani. To pove vse. — P. O.

VELIK USPEH VPRIZORITVE DRAME "POROČNA NOČ" V MOXHAMU, PA.

V soboto 17. marca je bila v Slovenskem delavskem domu v Moxhamu vprizorjena pod avspicijo druž. "Triglav" št. 82 in ženskega društva "Naša Slova" št. 600, oba SNPJ., Molekova drama "Poročna noč". Dvorana je bila napolnjena. Nekdo je dejal: "Tako smo se natlačili notri kakor žveplenke." Ni pretiraval, kajti polni so bili vsi prostori doma. Uspeh predstave je bil v naših razmerah popoln. Godba Moxham je svirala brezplačno in tudi uprava doma ni računala najemnine, kajti prebitek priredbe je bil namenjen stavkarjem, kateri znaša okrog \$150. Bil pa bi veliko večji, če ne bi tako "vneto" nagajali agenti prohibicije.

Kar se tiče igre, je bila dobro vprizorjena in je napravila zelo dober vtis, ravno tako tudi prizor, ki se ga izvaja v predigri. Le žal, da je tu tako težko dobiti kostume, ki bi odgovarjali namenu. — A. V.

A. KOBALOVO PREDAVANJE O DRAMI.

CHICAGO, ILL. — V petek 23. marca je v klubu št. 1 predaval s. Andrej Kobal o drami. Začel je s tolmačenjem pomena besede "drama", nadalje kaj je drama, tragedija, melodrama, problematična igra, komedija, tragikomedijska itd.

Veliko se je pečal z razvojem drame pri starih Grkih, nato med Rimljani, od njih je šel skozi srednji vek in končal z opisom drame v današnji dobi. Dejal je, da je izbral le najboljše dramska dela vseh časov, in kakor bi rad govoril o marsičem podrobneje, mu je to v enemu predavanju s tako obširnimi predmetom nemogoče. Navzočim je pokazal tudi več slik gledališč pri starih Grkih, Rimljanih, prva gledališča v Angliji in drugje. Dejal je, da je O'Neill edini ameriški dramatik sedanjega časa, ki ima kot tak priznanje v literarnem svetu. Cankar je edini med Slovenci, čigar boljše dramska dela se lahko primerjajo z dramskimi biseri v svetovni literaturi.

Poročevalec.

PREMOGARJI V ILLINOISU PO ZAČASNEM DOGOVORU Z OPERATORJI.

AUBURN, ILL. — Ko to pišem, delamo precej stalno. Premog kupičimo, in vsem nam se dozdeva, da zato, ker hočejo kompanije imeti polne zaloge dne 1. aprila, ko poteče začasni dogovor med unijo ter illinoisnimi operatorji.

Iz poročil o stavki premogarjev ter o senatni preiskavi razvidite, da je premogokopna industrija v kaosu, posledice pa trpe edino rudarji. U. M. W., nekdanja močna unija, je danes slabič, ki se še komaj komaj otepa udarcev premogovniških baronov.

Kdo je kriv temu stanju? Voditelji unije? Da, Ampak največ krivde leži na premogarjih samih. Čemu so dopustili, da so prišli na vodstvo ljudje kakor je John Lewis?

Zadnje tedne smo čitali dnevna poročila o zaslišanjih pred senatno preiskavo o stavki premogarjev ter problemih premogovniške industrije. Kako je nastopil Lewis, predsednik naše unije? Apeliral je na "dobro" srca kapitalistov in na "ameriški patriotizem", da se usmili rudarjev. Tudi če hočemo priznati, da ima Lewis veliko sposobnosti in mnogo energije, je s svojimi nastopi dokazal, da slabo pojmuje zakone ekonomskega razvoja in da noče priznati pravega vprašanja, ki loči premogarje in premogovniške družbe.

Nacionalizacija rudnikov in skrajšanje delavnika sta stvari, ki bi jih unija morala zagovarjati. Lewis si tega ne upa. Njegova plača je velika, v primeri z našimi je ogromna. \$12,000 na leto, to ni malo!

Prijatelji premogarji, naši sedanjí boji nas uče, da samo unija ne zadostuje. Organizirati se moramo tudi politično. A tudi to še ne bi bilo dovolj, kajti naučiti se moramo misliti. V krizah, v kakršni smo, bomo trpeli in moledevali milosti, če ne bomo znali biti enotni ter misliti. MISLITI znači MISLITI . . .

Dne 1. aprila poteče naš provizorični dogovor med unijo našega distrikta in operatorji. Kaj potem? Ali bomo zopet izprti?

Prijatelji premogarji, premislimo situacijo trezno in začnimo z REORGANIZACIJO.

U. M. W. of A. bo šla naprej, ampak šla bo edino le, če bodo PREMOGARJI K O S SVOJI NALOGI. — Joe Korsch.

ALI JE BILA STAVKA PREMOGARJEV V COLORADU USPEŠNA ALI NEUSPEŠNA?

AGUILAR, COLO. — Stavka premogarjev v Coloradu je nastala mnogo pozneje kot na vzhodu. In med tem ko tam še traja, je bila tu preklicana 20. februarja t. l. Na vzhodu jo vodi U.M.W. Tu se je vršila pod vodstvom I.W.W.

Ali smo zmagali? Čitali ste razna mnenja. Dobili smo povišanje plače, bili smo v boju militantni itd. Zmagali nismo, ker ugodna prilika ni bila porabljena. Če pravilno razumem razne liste in govornike, beleži s to stavko koloradskih rudarjev I.W.W. eno največjih zmag v svoji zgodovini. V resnici smo se vrnili na delo poraženi, kajti rovi so bili polni še predno je bila stavka preklicana. Stavkokaze so importirali iz vseh držav, največ pa so jih dobili med domačini. Ako bi bili "woblji" izkušeni strategji ter voditelji stavk, bi jo bili preklicali že 18. decembra, ko je koloradska Industrialna komisija začela s preiskavo. Rečeno jim je bilo: Svetujte svojim ljudem, naj se vrnejo na delo,

mi bomo preiskovali, in če z našim odlokom ne boste zadovoljni, lahko zopet zastavkate.

Ako bi se ravnali po tem priporočilu, bi imeli dvojno korist. Prvič, v dveh mesecih, ki smo jih prestali v brezdelju, bi bili nekaj zaslužili, in drugič, s povrnitvijo na delo tedaj bi preprečili importiranje stavkokazov. Ampak preklicavanje stavk ni "junaško", pravijo. Stroške so plačali stavkarji.

Drug strateški moment za preklic stavke je bil 1. januarja t. l., ko je bilo objavljeno drugo povišanje plač. Ni se ga porabilo, in posledica je, da danes mnogo premogarjev ne dobi več dela. Širijo se govornice, da imajo kompanije obširne črne liste, kar potrjuje pred vsem prej navedeno dejstvo.

Kdor je bil med stavko izredno aktiven, je bil odlikovan, ali pa morda bo, s častno diplomom, ki v tem slučaju znači, da mu tođ okrog ne bo treba več delati. To smo si torej priborili v štirih mesecih stavke.

Pred tedni smo razmotrivali tukajšnje razmere z ozirom na prošlo stavko v "Prosveti", toda razprave nismo docela omlatili. Uredništvo je bilo mnenja, da smo porabili v nji dovolj prostora in da je povedala vsaka stran svoje. Zase se ji zahvaljujem za uslugo, ker je mnogo pripomogla k razpravi med nami. — Dvomim pa, če bi bilo tako razpravo koristno nagloma ustaviti. Velika večina ljudi se brani priznati napake, pa če so še tako vidne. Rajše se znosijo nad kom drugim, ki jih je pravočasno svaril. V tem slučaju zvrčajo "woblji" vso krivdo na U.M.W., dasi ob enem trdijo, da nima U.M.W. med coloradskimi premogarji niti dve sto članov. Kako se to vjema? Plača je bila povišana dolar do \$1.17, ugodnosti v rovih pa je sedaj manj kot prej. Razume se samoobsebi, da čim več je brezposelnih, ki pohajkujejo okrog rogov, manj se skuša ustrezati zaposlenim.

Če motrimo sedanjí položaj nepristransko s stališča rudarjev, moramo priti do zaključka, da jim je zadnja stavka v Coloradu več škodovala kakor koristila.

Ako imajo tisti, ki se s to izjavo ne strinjajo, kaj protargumentov, jih prosim, da jih navedejo v tem listu.

Martin Kovač.

DR. ANDREW FURLAN BO PREDAVAL V PETEK 30. MARCA V DVORANI S. N. P. J. V CHICAGU.

CHICAGO, ILL. — Kako to, da so imeli ljudje nekdanj tako močne zobe, in zakaj nimajo močnih danes? Kaj so glavni vzroki preranega izpadanja in bolečin zob? Kaj povzročata gnitje zob? Kako si lahko obvarujete zobe, in s tem protektirate želodec in svoje zdrave sploh, vam pojasni dr. Andrew Furlan v petek 30. marca ob 8. zvečer v gornji dvorani SNPJ. Predavanje bo spremljano s slikami zabavnega in ob enem poučnega značaja. Posebno pozornost bo dr. Furlan posvetil mladini. Privedite jo s seboj.

Govoril bo angleško, in njegov predmet bo, "Why and How to Keep Your Mouth Clean". Na vprašanja po predavanju bo na željo odgovarjal slovensko ali angleško. Vstopnina prosta. — P. O.

Ali ima vaša naselbina stalnega poročevalca, ki dopisuje v Proletarca? Ako ne, sporočite vi v ta list vsako zanimivost in važen dogodek med vami.

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ." so vplačala društva, socialistični klubi in druge organizacije v mesecu januarju kot sledi:

Številka društva in kraj.	Vsota.
74, SNPJ., Virden, Ill.	\$ 1.00
16, SNPJ., Milwaukee, Wis.	12.00
584, SNPJ., Milwaukee, Wis.	6.00
10, SNPJ., Rock Springs, Wyo.	1.50
209, SNPJ., Nokomis, Ill.	2.00
209, SNPJ., Nokomis, Ill.	2.00
449, SNPJ., Cicero, Ill.	6.00
83, SNPJ., Bingham, Utah	2.00
53, SNPJ., Collinwood, O.	2.00
27, SNPJ., Frontenac, Kans.	4.00
214, SNPJ., Mullan, Idaho	1.86
49, SNPJ., Girard, O.	6.00
47, SNPJ., Springfield, Ill.	1.00
14, SNPJ., Waukegan, Ill.	12.00
61, SSPZ., Barberton, O.	1.50
104, SNPJ., West Allis, Wis.	9.00
213, SNPJ., Clinton, Ind.	1.00
432, SNPJ., Miners Mills, Pa.	1.00
126, SNPJ., Cleveland, O.	2.00
70, SSPZ., Krayn, Pa.	2.00
177, SNPJ., Reliance, Wyo.	3.00
304, SNPJ., San Francisco, Calif.	3.00
312, SNPJ., Collinwood, O.	2.00
64, SNPJ., West Newton, Pa.	18.00
19, SNPJ., West Mineral, Kans.	3.00
9, SNPJ., Yale, Kans.	6.00
124, JSKJ., La Salle, Ill.	3.00
80, SSPZ., Herminie, Pa.	1.00
86, SNPJ., Chicago, Ill.	2.00
333, SNPJ., Blaine, O.	1.00
48, SNPJ., Barberton, O.	3.00
206, SNPJ., Gross, Kans.	4.50
22, SSPZ., Indianapolis, Ind.	1.00
1, JPZS., Milwaukee, Wis.	6.00
Dram. dr. "Soča", Strabane, Pa.	12.00
Izob. in dram. Klub, Moon Run, Pa.	3.00

KLUBI J. S. Z.

41, Clinton, Ind.	2.00
17, Grays Landing, Pa.	2.00
69, Herminie, Pa.	1.00
37, Milwaukee, Wis.	3.00
47, Springfield, Ill.	1.00
235, Sheboygan, Wis.	6.00
178, Latrobe, Pa.	1.00
1, Chicago, Ill.	2.50
118, Canonsburg, Pa.	2.00

Skupaj\$165.86

TAJNIŠTVO J. S. Z.

"BEGUNKA" PRIDE V WARREN, OHIO.

"Begunka" pride v soboto 31. marca v Warren v Jugoslovanski dom. Vprizori jo Dramatično društvo iz Girarda, kjer je bila igrana z največjim uspehom. Nedvomno bo dosegla enak uspeh tudi v Warrenu. Ves prebitek gre v korist Domu.

Slovenske predstave so v naši naselbini redke, zato se nadejamo, da pridete v soboto 31. marca vsi v Jugoslovanski dom na predstavo, ki je prirejena za vas v korist Jugoslovanskega doma. — *Frank Modic.*

NAROČITE "NEW LEADER"!

Če hočete biti točno poučeni o delavskem gibanju v tej deželi, naročite angleško socialistično glasilo "New Leader". Več sto slovenskih in drugih jugoslovanskih delavcev ga že prejema. Naročite si ga tudi vi. Stane \$2 letno. Naročnino sprejema "Proletarec".

Koncert "Lira" v Chicagu

V nedeljo 25. marca se je vršil v dvorani SNPJ. v Chicagu koncert mešanega pevskega zbora "Lira", ki je najstarejši obstoječ slovenski pevski zbor v tej naselbini. Imel je že mnogo koncertov — dobrih in "manj dobrih", ob dobri in slabi udeležbi.

Običajni pozdravni govor je imel na njenem prošlem koncertu Josip Steblay. Naglašal je, da bi morali slovenski pevski zbori v Chicagu sodelovati med seboj — da jih politika ne bi smela ločiti, kajti kultura je nepolitična. V peske zборе politika ne spada! Čemu je J. Steblay napravil te "bridke" opazke, mi ni znano, kajti povoda zanje ni imel.

Zbor "Lira" je nastopil v dveh točkah. Zapel je Vodopivčeve "Poljske rože" in predvajal je odlomke iz Sidney Jonesove skladbe "Geisha". Glavni del programa so tvorili gostujoči zbori, tenorist H. J. Kubista in sopranistka gđe. J. Loboda.

Izmed zborov je odnesel prvenstvo poljski moški zbor "Dudziarz-Paderowski", ki je nastopil to pot, če se ne motim, že na tretjem "Lirinem" koncertu. Na drugem mestu je bil hrvatski pevski zbor (moški) "Zora". "Liro" in ta dva vodi zborovodja Gabriell Chranavosky. Gostoval je tudi slovenski pevski zbor "Slovan" iz Pullmana pod vodstvom M. G. Kuhlja.

K izpopolnitvi koncerta je mnogo pripomogel Koludrov orkester, ki je s svojim malim številom godcev igral par klasičnih skladb zelo dobro.

Udeležba je bila to pot večja kot na prejšnjem "Lirinem" koncertu, kar je pozdraviti. "Trud" avdijske je poplačal, kot omenjeno, posebno poljski zbor in sprejela je z odobravanjem tudi več drugih točk.—X.

KLUBOM IN DRUŠTVOM IZOBRAŽEVALNE AKCIJE J.S.Z. V SEVERNEM ILLINOISU IN JUGOVZHODNEM WISCONSINU.

Prihodnja ali peta konferenca klubov in društev Izobraževalne akcije J.S.Z. za severni Illinois in Jugovzhodni Wisconsin se vrši 6. maja t. l. v Milwaukee, Wis. Klube in društva Izobraževalne akcije J.S.Z. v temu okrožju pozivljem, da izvolijo svoje zastopnike za to konferenco, ki bo velike važnosti, ker se nahajamo v volilnem letu. Bavila se bo največ z vprašanjem, kako izvesti najintenzivnejšo kampanjo za kandidate socialistične stranke. Vršila se bo pred VII. rednim zborom Jugoslovanske socijalistične zveze, kateremu bo treba dati gotova priporočila, kot že sklenjeno na zadnji konferenci.

Sodrug! Ako le malo zasledujete dnevno časopisje, razvidite, kaka gniloba in korupcija vlada v obeh kapitalističnih strankah; obe sta umazane od olja. Ali naj pošljemo v Washington zopet iste osebe, oziroma voditelje kapitalističnih strank, da bodo ponovno ukradli državi milijone, dočim za stradajoče delavce nimajo niti penija, imajo pa dovolj "indžunkšnov", s katerimi poteptajo vse ustavne pravice državljanov? Premislite to. Prihodnja konferenca naj bo po zastopnikih še številnejša kot je bila zadnja.

Razposlana bodo vabila za izvolitev delegatov vsem klubom in društvom Izobraževalne akcije J.S.Z. v temu okrožju, ki so priglasila svoj pristop v urad J.S.Z. V slučaju, da katero društvo ali pa klub ne dobi tozadavnega obvestila, naj smatra to za vabilo. Tajniki naj mi sporoče imena in naslove izvoljenih delegatov takoj po seji. — *Peter Bernik*, tajnik Konference.

Na velikonočno nedeljo bo v Chicagu velika reč

Moliere je dramatik svetovnega slovesa. Pisal je komedije. Ena teh je tridejanka "Zdravnik proti svoji volji". Videli jo boste v nedeljo 8. aprila v dvorani Č.S.P.S.

Dejanje se vrši v Franciji. Noše starofrancoske. Začne se v bližini gozda. On in ona se stepeta, oziroma on nabije njo, in ona se maščuje. Ljubi možiček je pretepen, prisilijo ga za zdravnika, in kočno se stvar tako izteče, da mu zagroze z giljotino. To znači, da mu odsekajo glavo. Pa je prišlo zopet nekaj vmes — in glave mu ne odrežejo.

V igri nastopijo: Andrew Miško, ki ga boste veseli tedaj ko tepe "njo", kakor takrat, ko bodo nabijali po njemu drugi. Igral bo zdravnika da kaj! Dostojanstvenega gospodarja bo predstavljal Fr. S. Tauchar. On je dober igralec, na naš oder pa ga ni bilo že dolgo. Anton Andrejasich, Filip Godina, Vinko Ločniškar, Anton Družina, Frank Wegell in drugi bodo soglasno in enoglasno poskrbeli, da bo igra ostala v spominu udeležencem še dolgo potem ko že ne bo več piruhov, potic in drugih dobrot, ki jih dobri ljudje servirajo ob velikonočnih praznikih.

Kaj pa ženske? Tisti, ki postane po sili zdravnik, je v resnici le izvežban drvar. Naveže toliko butaric v enem dnevu kakor nihče tiste dni v vsi Franciji. Njegova žena ga je vesela, ne pa njegovih pesti. Igrala jo bo Mary Kovach. Velikaš, ki ima v vsej tej komediji veliko besedo, ima tudi hčer. Določil jo je za nevesto ženinu bogatincu, ona pa ga ne mara. Ker si ne more pomagati drugače, postane mutasta. Zdravniki prihajajo in odhajajo — nihče je ne ozdravi; posreči se šele posili zdravniku. Kako, to boste videli na predstavi. Vlogo veljakove hčerke ima Frances Vider. V bogatih familijah so imeli, kadar je tako zahteval slučaj, do jilje. Tudi naš veljak v tej igri jo ima, njeno vlogo pa bo reševala Anna Miško.

Vstopnice so v predprodaji po 75c, pri blagajni \$1. Lahko si jih rezervirate, ako pokličete tajnika kluba Peter Bernika, telefon Lawndale 3625, ali pa pridete osebno ponje k njemu ali v urad "Proletarca". Kdor želi, mu vstopnice pošljemo. Naročite jih čimprej, ali pa jih kupite od članov in članic kluba. Naj še povemo, da bomo imeli tisti dan tudi druge zanimivosti. — P. O.

ŠE O AGITACIJI ZA "PROLETARCA" V CHICAGU IN OKOLICI.

CHICAGO, ILL. — V 1067. šte. "Proletarca" sem čital o slabih in dobrih lastnostih človeka; slabe so, zavist, pohlep, mržnje, nezaupnost, hinavstvo in še mnogo drugih. Agitator jih posebno pozna. In navsezadnje — saj jih človek lahko vidi v svojem ožjem krogu, lahko celo pod domačo streho, prav povsod.

Rekel sem, da bom od časa do časa še kaj pisal o agitaciji v Chicagu in okolici. Podrobneje sem jo opisal preje v člankih.

Februarja enkrat me je nanescala pot v Argo, ki je malo mestece blizu Chicage ob progi električne železnice, ki vodi skozi Summit, Argo, Willow Springs itd. v Joliet. V Argu je tovarna, v katerih izdelujejo iz koruze sirup, olje in druge produkte. Po vojni je bila v nji velika stavka, katero je družba zatrla s silo. Nekaj ljudi je bilo celo ubitih, med njimi tudi en bivši

vojak, veteran svetovne vojne. Slovencev je v Argu malo, kakih deset, dvanajst družin. Večinoma delajo v imenovani tovarni priseljenci iz Rusije; precej je Balkancev, Poljakov itd. Povabil me je na agitacijo naš sodrug in velik prijatelj "Proletarca" Fr. Bozich, ki živi v Argu. Eden prvih naših naseljencev tam je naš stari župan (ki pa še ni župan, pač pa je hotelir, veleposestnik itd.) L. Jalovec, ki je poznan mnogim rojakom tudi v Chicagu. Je moj prijatelj, pa sem ga obiskal. Pri njemu sem poizvedel za naslov Fr. Božiča. Jalovec je naročnik "Proletarca" (včasih v presledkih) že mnogo let. Dal mi je dobre informacije. Dobil sem tisti dan šest novih naročnikov, tri pa smo imeli prej, torej je list razširjen skoro stoo odstotno.

Omeniti pa moram, da je eden novih odpadel. Stvar se je dogodila takole: Z Božičem sva potrkala na neka vrata naših ljudi v Summitu. Odprla nama je ženska, kateri je moj spremljevalec pojasnil čemu "nadlegujeva" ljudi. Povedala je nama, da je gospodinja bolna in ji vsled tega sedaj pomaga. V hišo v takih okolščinah ne moreva. "Bom jaz naročila list zase," je rekla. Povedala je kje živi, nadalje, da ji je "Proletarec" znan, da ve da je dober list, a ga ni videla že precej časa. Nisva jo vpraševala, kje ga je čitala in kedar. "Dobra, razumna ženska," si misliš.

Zvečer, ko je prišla domov, je povedala možu, da se je naročila na ta in ta list. Navadno prevladuje mnenje, da so moški naprednejši kot ženske, kar je mogoče tu in tam res. Ko je ta mož torej izvedel iz ust svoje žene, da je naročila "Proletarca", jo je pretepel ter zahteval, da takoj iztirja naročnino nazaj. Kot da bi kaj plačala z njegovim denarjem! V resnici ni plačala niti s svojim, ker ni imela pri sebi in je zanjo založil moj spremljevalec. Tako je nastala med zakoncema vojna. Pa si predstavi razredno zavednost, izobrazbo, naprednost in take reči, če moreš.

Na povabilo prijatelja rojaka sem šel neki dan tudi v Auroro, kjer je precejšnja slovenska naselbina. Ima društva, svojo dvorano, zabave itd., za javno življenje pa se ne zanima mnogo. Naselbina je ena starejših. "Proletarec" v nji ni imel nobenkrat mnogo zaslombe, ker je svet večinoma pobožen, pod vplivom cerkve, dasi nima svoje fare. Drugače so ljudje prijazni in agitator, ki bi živel stalno tam, bi najbrž precej dosegel. Jaz ob tej priliki nisem uspel. Doletela pa me je čast, da so me imenovali za sodnika na maškaradi, in tako sem prišel v neprilike in zamere. Jaz sem sodil po svoje, moja sosodnika po svojem, in posledica je bila kompromis. Zadovoljili pa le nismo vseh. Kriv pa je znani Aurorčan Jerry Verbič, ker mi je poveril ta mandat. Sicer pa noben sodnik, tudi če se ne peča z maškaradami, ne more zadovoljiti vseh. Bila je pustna sobota, ko si ljudje zamere odpuščajo še celo rajše kot v postu in priredba je potekla prijetno za vse.

Časi, kot ve lahko vsakdo sam, bodisi iz svojih ali iz izkušenj drugih, so slabi povsod. Veselja pa je med ljudmi vendar še dosti — ali pa mu lahko pravimo "tolažba". Dokler bo jesti in piti — bo že. Potem pa se morda spet na bolje obrne. Do predsedniških volitev — pravijo ljudje, je vselej slabo. Pozabijo, da je slabo tudi po volitvah in da kriz ne bo konec, dokler ne bo potrebnih sprememb v gospodarski uredbi. A jih ne bo še kmalu, če bo preveč takih mož kot je oni, ki sem ga preje opisal. — Anton Vičič.

"Proletarec" zahaja med šest tisoč najinteligentnejših čitateljev v jugoslovanski ameriški javnosti. Čitajo ga vsi, ki kaj štejejo v nji.

IZ UPRAVNIŠTVA.

April je pri nas mesec intezivnega dela za prvomajsko številko "Proletarca". Čim več naročil in oglasov, timvečja in boljša bo. Samo tisk zanjo nas je v prošlem letu stal okrog tisoč tri sto dolarjev.

Dozdaj so jo naročili: klub št. 1 JSZ., Chicago, 1.000 izvodov; klub št. 132 JSZ., Pueblo, Colo., 100 izvodov; druš. "Narodni Vitezi" št. 39 SNPJ., Chicago, okrog 100 izv., druš. "Sosedje" št. 449 SNPJ., Cicero, 50; druš. št. 312 SNPJ., Collinwood, O., 25; druš. 275 SNPJ., Maynard, O., 10; druš. št. 358 SNPJ. Power Point, O., 10; druš. Friedrik Engels SNPJ., Hendersonville, Pa., 8 izvodov. — Sodrug i in somišljeniki, agitirajte, da bo prvomajska številka Proletarca prišla v vsako naselbino v čimvečjem številu. Cene so razvidne v članku na drugi strani platnic.

Ali ste že poravnali naročnino? Ako še ne, vas prosimo, da jo obnovite čim prej.

Louis Pavlinich, Bellaire, O., je na stavki. Je zaveden delavec, vztrajen v borbi. Za podporo se ne krega. Od slovenskega pomožnega odbora jo je dobil \$2. "Teško mi je vzeti podporo," pravi, "kajti človek je najrajše človek; zaslužek je le zaslužek; je tvoj, vsak cent trdo prislužiš, in nikoli se ti ni bati kakih očitkov." Poslal je \$3 za obnoveitev naročnine.

Iz Minnesote piše s. M. Martz, da so razmere slabe, agitacija ničeva, zanimanje neznatno. Ampak tudi v Minnesoto bodo prišli lepši dnevi.

Joseph Čebular, Vandling, Pa., je obiskal naročnike katerim je naročnina potekla. Ljudje delajo po dan, dva v tednu, eni nič. Ni denarja, lista ne morejo naročiti. Eni bodo naročnino obnovili ko hitro mogoče. Drugim se naj ustavi. Ne čitajo, in plačati ne morejo. Tako je delavski list tepen v vsaki krizi izmed vseh najbolj. Medtem ko kapitalistični kujejo tudi v krizah profite, delavski propadajo . . .

Max F. Rolih, So. San Francisco, Calif., je obnovil naročnino na "Proletarca", naročil revijo "Pod Lipo", in priložil še 50c v podporo "Proletarcu" ter \$1 v pomoč stavkarjem. Obenem je nam pisal o tem in onem. Taka pisma so prav zanimiva, so kakor prijetni solnčni žarki ob zgodnjem jutru. Uradi delavskih listov

žele takih sporočil — kajti človeku dobro de, ko se tako zaupno pogovarja, sodrug s sodrugom, četudi je razdalja večsah tisoč milj in več.

Izmed naselbin, ki skrbi da je Proletarec razširjen, pa bili dobri ali slabi časi, je vsekakor Girard, Ohio. Tancek, Košin in drugi so v rubriki "Agitatorji na delu" redno zastopani.

V slučaju, da vas kdo vpraša za Ameriški družinski koledar, povejte mu, da lahko še postrežemo z njimi, ker smo jih dobili iz stavkovnih okrožij. Vsak prodan iztis pomeni za "Proletarca" dohodke in pa, da ga bo nekdo čital.

Tiste, ki so prejeli revijo "Pod lipo" na ogled, in jim upravništvo radi zaposljenosti ni utegnulo poslati pisma, prosimo, da nam sporoče, če jo mislijo naročiti. Želja onih ki jo izdajajo, in nas tukaj je, da zgradimo iz nje čimboljši list. Povabljeni ste, da "Pod lipo" čitate in naročite. Kdor tega ne misli ali ne more, naj nam to naznani z dopisnico ali v pismu.

Kakšna bo ta kolona prihodnjic? Sodrug i, zastopniki, prijatelji, odvisno je od vas.

PRVI APRIL, PRAZNIK RUDARJEV, IN NJIHOVA PRIREDBA V AUBURNU.

AUBURN, ILL. — Prvi april je praznik ameriških rudarjev, simbol dolgoletnih, težkih bojov, trpljenja in nad.

Pevsko društvo "Prostost" v Auburnu bo imelo v pondeljek 2. aprila v proslavo tega našega praznika veliko priredbo, na kateri bosta sodelovala zbora "Naprej" in nemški "Forward", oba iz Springfielda. Razun teh dveh nastopi tudi nemški pevski zbor "Liederkrantz" iz Glen Carbon, Ill. Imeli bomo torej bogat koncertni program. Vzrok, da se priredba ne vrši v nedeljo 1. aprila, na dan našega praznika, ampak dan pozneje, je "blue law", ki sicer ne zahteva da mora imeti človek ob nedeljah pod pazduho molitvenik ali biblijo, prepoveduje pa ples. Mi pa hočemo svobodno zabavo.

Igral bo dober orkester, pripravljalni odbor bo skrbel za čimboljšo postrežbo, zabava bo torej izvrstna, zato pričakujemo, da se dne 2. aprila ob 2. popoldne snidemo skupaj na tej zabavi v čimvečjem številu.

Joe Korsich.

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

se priporoča rojakom v Ameriki za vse finančne transakcije.

Njene ameriške zveze so:
1.) S. N. P. J. v Chicagu. 2.) Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., 111 West Jackson Blvd. 3.) Amalgamated Bank of New York, 11—15 Union Square, New York. 4.) Frank Sakser State Bank, New York.

Hranilne vloge obrestuje

nevezane po 5%
vezane po 7%

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Na račun Zadrúžne banke, (On account of Zadrúžna Banka), Ljubljana, Jugoslavia

Zadrúžni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnemu namenu naj služi. Obračajte se v vseh bančnih in podobnih poslih na naš zadrúžni zavod.

ZAPISNIK

desete severno ohijske konference socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ., ki se je vršila dne 4. marca 1928 v Slovenskem domu, West Park, Ohio.

Tajnik konference s. Anton Garden otvori zborovanje ob 9:30 dopoldne. Za predsednika izvoljen s. Jos. Presterl, za zapisnikarja s. Louis Zorko.

Zastopani so sledeči klubi JSZ.: št. 6, West Park: Perušek in Bizjak; št. 27, Cleveland: Kriebelj, Lazar, Komar, Poljšak in Bajc; št. 49, Collinwood: Petrovich, Durn in Presterl; št. 232, Barberton: John Jankovich, Fidel, Lawrence Frank, Vičič in Zorc; št. 222, Girard: Krvina; društva Izobraževalne akcije JSZ.: št. 170, SNPJ. Zorc; št. 48, SNPJ. Poje; št. 312, SNPJ. Blaško; št. 147, SNPJ. Poljšak; št. 53, SNPJ. Franceškin; št. 5, SNPJ. Kremžar; št. 49, SNPJ. Bogovič; št. 257, SNPJ. Mirtič; št. 129, SNPJ. Avsec in Jerich; št. 18, SSPZ. Gantar; št. 61, SSPZ. Lawrence Frank; št. 20, SSPZ. Zorko.

Dopisi: Tajnik konference čita pisma tajništva JSZ. in upravnega odbora Proletarca, ki se vzamejo na znanje ter se o njih razpravlja pod raznimi točkami dnevnega reda. Tajnik v svojem poročilu pojasni, da bi se morala konferenca vršiti že januarja, ker se pa ni moglo dobiti tisti čas dvorane, se je preložila na današnji dan. Obenem omenja, da je po navodilu zadnje konference pisal vsem društvom v tem okrožju, katera še niso v Izobraževalni akciji, da pristopijo. Odzvalo se jih je lepo število. — Nadalje čita račune, h katerim pripomi, da se je od zadnje konferenčne veselice, ki se je vršila v Barbertonu, O., poslalo od čiste ga dobička polovico v podporo Proletarcu. Poročilo konferenčnega tajnika A. Gardena se vzame na znanje.

Pregledovalca knjig L. Poljšak in J. Jankovich poročata, da so računi v najlepšem redu.

Ker organizator A. Jankovich iz Clevelanda ni še navzoč, da bi poročal o svojem delovanju, se preide na točko "Poročila zastopnikov".

Bizjak in Perušek, West Park, poročata, da je njih klub še mlad, a se vseeno lepo razvija, dasi ga ovirajo slabe delavske razmere; pričakujeta v bližnji bodočnosti še več napredovanja.

John Kriebelj, Cleveland, pravi, da bi klub št. 27 lahko pokazal boljše napredek kot ga beleži. Največja ovira mu je sedaj velika brezposelnost in brezbriznost ljudi. Tudi finančno stanje kluba je bolj slabo. Nadalje omenja, da se bo treba pripraviti za letošnje volitve. V pomožni akciji za stavkujoče premogarje je klub zelo aktiven. Dal je svoj prostor na razpolago za spravljanje nabranega blaga brezplačno.

J. Jankovich, Barberton, poroča, da njihov klub dobro napreduje; aktiven je v vseh ozirih. Prireja tudi igre, katere so mnogobrojno obiskane, kar je dokaz, da imamo med narodom velike simpatije. Pri agitaciji nam pomaga nenamena tudi dušni pastir Rev. Bombach; bolj ko rohni proti nam, več imamo uspeha. To se je pokazalo posebno zadnjič, ko je imelo mladinsko društvo SNPJ. svojo prireditev, proti kateri je jako deloval. Dvorana je bila vzlic temu napolnjena do zadnjega kotička.

Krvina, Girard, poroča, da se klub št. 222 jako lepo razvija, in da je zelo delaven v agitaciji za razširjenje listov Proletarec, New Leader in drugih socialističnih publikacij. Večina ljudstva v tej naselbini nam je naklonjena.

M. Petrovich in Jos. Presterl, Collinwood, poročata, da klub št. 49 kolikortoliko napreduje, ne pa kakor bi moral. Veliko mu škoduje brezposelnost. Nadalje priporočata, da bi morali imeti klubi več predavanj, da se tako zainteresira tudi one, ki so nam še nasprotni. Klub je nameraval imeti tri dramske predstave, imel pa je samo eno; dve je opustil, ker so z njimi tolikšni stroški, da jih je le težko pokrivati z dohodki iger.

Preide se na poročila zastopnikov društev Izobraževalne akcije. Večinoma so se izrazili, da nimajo posebnih poročil od društev, zato se je prešlo na točko glede agitacije za Proletarca.

John Jankovich, Barberton, je mnenja, da naj bi Proletarec v vsaki izdaji prinašal vsaj po dve strani angleškega čtiva, kar bi koristilo naši agitaciji med mladino. Petrovich in Garden se ne strinjata s to sugestijo z razloga, ker je bil Proletarec ustanovljen za slovenske čitatele, drugič pa, ker je v obsegu 20 strani premajhen, da bi poleg slovenskega imel tudi angleški del. Priporočata, da naj starši slovenske mladine naroče angleške socialistične liste, katerih naročnina je nizka in imajo obenem dobre, zanimive članke.

M. Petrovich priporoča, da naj konferenca kot klubi in društva apelirajo na Prosveto, da bi na angleški strani v vsaki sredini izdaji priobčila kak članek iz angleških soc. listov kot je npr. New Leader; taki članki bi bili v dobrobit naše mladine, ki se zbira v društvih SNPJ. in ki čita samo angleško spisane stvari.

A. Garden priporoča, da bi se v večjih slovenskih naselbinah, kot so Cleveland, Barberton, Girard, War-

V STARI KRAJ!

Prvo skupno potovanje v staro domovino, aranžirano po IZLETNEM URADU S. N. P. J., se vrši pod osebnim večjim vodstvom dobroznanega rojaka

John Olipa,

člana združitvenega odseka Slovenske Narodne Podporne Jednote ter člana IZLETNEGA URADA S. N. P. J.

Mr. John Olip je izkušen potovalec in so mu dežele, preko katerih vas bo vodila pot v staro domovino, prav dobro znane, kakor tudi jeziki, ki jih po teh deželah govore. Sedanje potovalne razmere po Evropi tudi dobro pozna, kajti lansko leto je prepotoval lep del Evrope. Boljšega vodnika si pač ne morete želeti!

Izletniki odplujejo iz New Yorka 27. junija na mogočnem parniku CUNARD LINE

BERENGARIJI,

ki je največji parnik Cunard linije ter po velikosti med tremi prvimi največjimi potniškimi parniki sveta.

Ako se še niste priglasili in mislite letos obiskati stari kraj, se nemudoma prijavite, da vam ne bo žal, če pridete prepozno.

Posljite TAKOJ svojo prijavo, skupno s predplačilom v znesku \$25, ter zahtevajte nadaljna pojasnila na naslov:

JACOB ZUPANČIČ,

Sec'y Excursion Bureau S.N.P.J.

2627 S. Ridgeway Ave.,

Chicago, Ill.

V STARI KRAJ Z ROJAKOM OLIPOM NA BERENGARIJI!

ren in drugod malo bolj pobrigali za razširjenje Proletarca oziroma socialističnega časopisja. Naselbina Girard, O. je percentuelno najboljša kar se tiče naročnikov na Proletarca. Agitatorji in zastopniki naj bi na konferencah vedno poročali o agitaciji za socialistično časopisje.

Prišedši sodrug Anton Jankovich, Cleveland, poroča kot organizator, da je agitacija za Proletarca vsled slabih delavskih razmer oteškočena; je pa tudi mnogo ljudi, ki se ne zanimajo za nobeno stvar. Skušal bo tudi v bodoče pomagati v agitaciji za napredno časopisje kar bo v njegovi moči.

Krebelj in Garden poročata, da sta bila delegata na socialistični konvenciji za državo Ohio, kjer se je razpravljalo kako dobiti fond \$1000 za letošnje volilno kampanjo. Sklenilo se je, da vsak socialistični klub prispeva vanj sorazmerno. — Konvencija je izrazila svoje simpatije štrajkujočim premogarjem in se ponovno izrekla za poddržavljenje premogovniške industrije. Nadalje je ta konvencija odklonila manever komunistov za "sodelovanje", ker s svojimi predlogi niso odkritosrčni. Imenovala je 15 delegatov iz države Ohio za socialistično konvencijo 13. aprila t. l. v New Yorku, med katerimi je tudi naš sodrug A. Garden.

Dopoldanska seja konference zaključena opoldne. Popoldanska se je pričela ob 1.

Nadaljuje se z razpravo o agitaciji za Proletarca in druge socialistične liste, v kateri so sodelovali poleg omenjenih še Komar, Frančeškin, Jankovich, Zorko, Poljšak, Slabe in drugi. M. Petrovich omenja, da bi bilo dobro, ako bi se slovenski listi, ki so naklonjeni delavstvu in ki se bore za delavske pravice združili. To bi se moralo udeležiti iz razloga, ker v Ameriko prihaja vedno manj Slovencev, tu rojena slovenska mladina se pa ne zanima za slovensko čtivo in tudi ni zmožna slovenskega jezika. — Nadalje se je priporočalo klubom, ki vprizarjajo igre, da bi šli na roke tistim

klubom, katerim je nemogoče prirejati predstave. Konferenčni tajnik naj bi vodil seznam raznih prireditev klubov ter dopisoval z njimi v svrhu sodelovanja klubov ene naselbine z drugo. — Vsi so tudi zato, da bi moralo biti v naših klubih več predavanj, katere naj bi obdržavali zmožni sodrugi iz Clevelanda in od drugod.

Konferenčne volitve: za tajnika-blagajnika ponovno izvoljen Anton Garden in za organizatorja Anton Jankovich, oba v Clevelandu, O.

A. Garden omenja, da ima še nekaj izvodov A. Kristanove knjige o delavskem gibanju na Slovenskem in jih priporoča klubom v nakup.

Predlagano in soglasno sprejeto, da se morebitni prebitek veselice, ki se je vršila na predvečer, razdeli v enakih delih klubu JSZ. v West Parku, "Proletarcu" in konferenčni blagajni.

Pri opoldanskem banketu se je nabralo \$17.60 v podporo štrajkujočim premogarjem.

Pred zaključkom konference je imel M. Petrovich kratek nagovor o socializmu, o našem delu in o drugih podrobnostih, ki se tičejo socialistične stranke in delavstva. Naša dolžnost, naj bo, vzpodbujati druge, ki še niso v naših vrstah, da jih pridobimo za našo stvar. Pozabiti tudi ne smemo naše mladine, ki bo v bližnji bodočnosti steber naše stranke, ako se bo zanimala za naše ideje.

Prihodnja konferenca se vrši v Clevelandu, O. V slučaju pa, ako se bo ustanovil kak nov socialistični klub v tem okrožju, se vrši konferenca v tistem kraju.

Konference se je udeležilo okoli 50 oseb. Zaključena je bila ob 3:30 popoldne.

Joseph Presterl, predsednik, Anton Garden, tajnik, Louis Zorko, zapisnikar.

Čemu napredna društva vaše naselbine ne oglašajo svojih priredb tudi v "Proletarcu"?

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNIM JEDNOTAM.

Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

SLOVENSKA PEKARNA

Slovincem in Hrvatom

v North Chicago-Waukegan, Ill.,

priporočamo moderno,
higijenično pekarno

"ROYAL BAKERY"

Gospodinje, vprašajte pri vašem trgovcu
vedno in povsod za kruh iz naše pekarne.

ANTON F. ŽAGAR,
lastnik

1724 So. Sheridan Rd.

Tel. 5524

North Chicago, Ill.

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ANTON ZORNIK
HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

**CAP'S RESTAVRACIJA
IN KAVARNA**

L. CAP, lastnik

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Phone Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.

Cene zmerne.

Postrežba točna.

VŠČIPCI

HA-HA-HA-HA.

Yes, na velikonočno nedeljo ob 3. popoldne v dvarani ČSPS., v Chicagu, kjer pride na oder Molierjev "Zdravnik proti svoji volji". Pozdravili ga boste s ha-ha-ha in s hi-hi-hi; še pozno zvečer, ko boste že trdno spali, ga boste videli pred seboj in se smejali na glas. In še drugi in tretji dan. Vstopnina 75c v predprodaji, pri blagajni \$1. Kupite vstopnico takoj.

P. O.

KOMIŠEN VSE KRIŽEM.

Lojze Bric na Lawrencu je eden izmed najpoštetnejših rojakov v Penni. Je aktiven, požrtvovalen, sledi dogodkom, in misli. Pred par leti ga je zmerjal Bartulovič v pokojni "D.S." s pijancem, dasi ne pije. Sedaj ga kontraktor Dekleva opravlja, da je dobil "komišen". Dom na Lawrencu gradi kontraktor Jereb iz Canonsburga, čigar firma je poštena in vestna. Konkurent Dekleva se naravno huđuje po — "kranjsko". Mož opravlja, in Lojze ga je obtožil. Hudo mu je bilo, pa se je potegnil za svoje poštenje. V Penni se prilično tožarimo, ker nam je dolgčas, ker smo ljudje, in ker nam je vsem skupaj hudo na tem svetu.

Pittsburška cekarica.

ALI JE "CHAS. FR. NOVAK" ZATONIL?

"Radnik" in hrvatska komunistična sekcija, kakoli to je, je zopet poslala po deželi svoje največje zvezde, ki so, Balubanac (bivši duhoborec, sedaj baje kruhoborec), Lojen, Fišer, že mnogokrat "deportirani" Zinić in tajnik Borić.

Vse na svetu je minljivo, vsaj za nekaj časa. Nekdaj "svitla zvezdica" lahkega Čarlija je zatoniła nekje v Detroitu, in nihče ne plaka. — Rinkovič.

KRIVIČNI SODNIKI.

Stavkujoči rudarji v Penni in Ohiju se jezimo nad krivičnimi sodniki, ki bi morali biti v ječah, namesto da pošiljajo nas v zapore. Ampak krivični sodniki so tudi spođaj. Dokaz so porotne obravnave v društvih. Vzlic dokazani krivdi izreče večina tu in tam, da krivec ni kriv. Taki sodniki se od korumpirane justice zgoraj ne razlikujejo. Namesto, da bi odločevala pravica, se ravnaio eni kot drugi po prijateljstvu, mržnjah in predsodkih. — J. Dračner.

KAJ JE Z "UGANKO"?

V koloni "Vščipci" dne 8. marca je bilo zastavljeno vprašanje: "Kako dobiti v 'Proletarcu' več prostora?" Rekli smo, da bodo odgovori priobčeni v tej številki. Počakali bomo še 14 dni, da se nabere več odgovorov. Nagrada za najboljšega je knjiga, vredna \$1.25. — Ured. "Vščipcev".

ŠEPIĆ ŠEPA.

"Delavec" s priobčevanjem šepavih dopisov iz Neffsa bolj in bolj dokazuje, da Šepić šepa. — Druže.

KDO SO VEČJI LOPOVI?

"Progresivci" rešujejo unijo premogarjev s prisegami, da so voditelji U. M. W. v zvezi z baroni. Lewis in njegovi ljudje prisegajo, da je med rudarji vse polno "progresivnih" agitatorjev, ki lahko poljubno potujejo iz kraja v kraj, žive udobno, nastopajo na shodih in rešujejo unijo z napadi na unijo. Drug drugega dolže zveze s kompanijami. Rudarji, otvorite oči, mislite in premislite, kam vse to vodi. — A. Drob.

"BLOKI" IN HRVATSKA BRATSKA ZAJEDNICA.

V Hrvatski Bratski Zajednici, ki je največja jugoslovanska podporná organizacija, obstoje "blokovi": Narodni, prosvjetaški ter Grškovičev-komunističen, kateri deluje pod imenom "napredni delavski blok".

H. Gregory Prusheck, SLOVENSKI UMETNIK

141 Asbury Ave.,

Evanston, Ill.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2316 So. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213. Urađuje od 2. do 4. pop., izvzemli torek in petek, in od 6. do 8. zvečer vsak dan.

Frank Mivšek

COAL, COKE AND
WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill.

Phone 2726

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekorašnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali amerišanskih, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam velike izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

Tel.: Crawford 2893.

Dr. Andrew Furlan

edini slovenski
ZOBOZDRAVNIK
V CHICAGU

3341 West 26th Street.

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 6. popoldne in od 7. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop.

Slednji pridno deluje za kretanje HBZ na desno. Detroit pol koraka, Cleveland pet korakov, prihodnja konvencija cel skok — na desno, po zaslugi ljudi ki so v srcu in duši reakcionarji, a paradirajo kao rveni komunisti. — *Zajedničar.*

MARY, KOLIKO STAVIŠ?

Ga. Mary Dernač, Neffs, O., piše v "Delavcu", da smo lažnjivci. Povedali smo ji resnico; pa se jezi. Nič več ne trdi, da je Nace "butleger", ampak prisega da ona ni. Draga Mary, praviš, da si pripravljena prepustiti vsakemu vse, kar si si pridobila z butleganjem, če ti more kdo dokazati, da si "butlegarila". Veš, kako si se zlagala o Nacetu? Sedaj pa odgovori: Ali si se, ali se nisi pečala več let s prodajo opojnih pijač? Ali si, ali si nisi pridobila premoženje s pomočjo rakijske in drugih pijač? Ne boj se, ni še konec — *A. Droba!*

PLETERŠNIK IN BINGELJ.

Bingelj potrjuje, da je Pleteršnik plagiral iz njegovih "nalog", ki jih je pisal v gimnaziji. V Pleteršnikovem slovarju so besede, ki jih govore samo v mojem rojstnem kraju, pravi Bingelj v "Glasu Svobode". Evo, dokaz, da je Pleteršnik plagiral. Prepisoval je iz nalog, ki jih je pisal Zvonko Novak, po domače Bingelj, v gimnaziji. Čudež pri vsej stvari pa je ta: Pleteršnikov "Slovenski-nemški slovar" ima letnico 1894. To znači, da je bil urejen leto ali dve poprej. Bingelj je bil rojen l. 1885.

Ko je bil Kristus star 12 let, je bil že učen in je pridigal pismarjem v templju o tem in onem. Bingelj pa je bil že v gimnaziji, ko je bil star sedem let, in je pisal naloge, iz katerih je črpal Pleteršnik besedne zaklade za svoj leksikon. Ne samo to: Sedemletni Bingelj je bil v eni gimnaziji, Pleteršnik je poučeval v drugi daleč stran. Kristus je eden, in sv. Jožef in Marija sta ga preprosila, da je učenje odložil do 30. leta. Bingelj je bil v starosti sedem let že gimnazijec, koval

je bogate naloge redkih slovenskih besed, ki jih govore samo v njegovem kraju in posledica je dober Pleteršnikov "Slovar".

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Poročevalki, ki razpravlja o seji druš. št. 70 JSKJ. ter opisuje borbo za delegatska mesta, sporočamo, da mora biti vsaka stvar, poslana za priobčitev, podpisana, ker drugače ne sme v list.

VABILO NA DOMAČO ZABAVO SRBSKIH SODRUGOV V CHICAGU.

CHICAGO, ILL. — Udruženje št. 20 JSZ., v katerem so naši srbski sodrugi, bo imele v nedeljo 1. aprila ob 7. zvečer domačo zabavo skupno s svojim tamburaškim zborom, in sicer v svojih prostorih, 2250 Clybourn Ave. S. Peter Kokotovih bo imel govor, šaljive točke pa bo predvajal Božo Stojanovich. — Vstopnina je 25c za osebo. — *Odbor.*

Odstrani neprijeten duh.

Če vam "diši iz ust", je vzrok v največ slučajih kak želodčni nered. Izčistite si želodec s pomočjo Trinerjevega Grenkega Vina in slab dih bo izginil. Trinerjevo Grenko Vino odstrani vse nevarne snovi, ki se nabirajo v prebavnem sistemu in ga zastrupljajo. Pri vseh drugistih. Pišite na Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill., za BREZPLAČEN VZOREC. Priložite 10c za pošiljalne stroške.

Kupon za brezplačen vzorec.

Ime

Ulica

Mesto

N4

VEČ KOT 40 LET

služi ta banka verno in pošteno vsem, ki njeno službo potrebujejo v bančnih poslih. Tisoče ljudi ji je poverilo prihranke, kateri znašajo mnogo milijonov dolarjev.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

vogal zapadne 19. ul. in Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Največja slovanska banka v Ameriki.

URADNE URE: od 9. zjutraj do 4. popoldne, v ponedeljek in soboto
od 9. zjutraj do 8. zvečer.

ZA VELIKONOČNO POTOVANJE V JUGOSLAVIJO SE OBRNITE NA NAS

